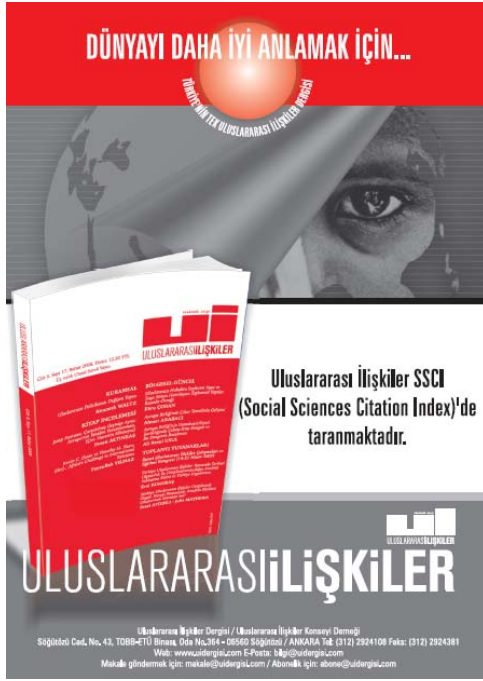

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com

Web: www.uidergisi.com

Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni-Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri

Sinem AKGÜL-AÇIKMEŞE

Yrd. Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü

Bu makaleye atıf için: Akgül-Açıkmeşe, Sinem, “Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 8, Sayı 30 (Yaz 2011), s. 43-73.

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*'de yayınlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni-Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri

Sinem AKGÜL-AÇIKMEŞE*

ÖZET

Bu makale, güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışı bakımından yeni-klasik gerçekçilikteki algısal yaklaşımla, Kopenhag Okulunun söylemle inşaya dayalı yöntemini karşılaştırmaktadır. Makalenin hareket noktası, güvenlik tehditlerinin içeriği ve güvenlik aktörleri bakımından farklı perspektiflere sahip bu iki yaklaşımın güvenliğin çalışılmasında metodolojik benzerlikler içermesi nedeniyle karşılaştırılabilir olduğu varsayımdır. Makale, tehditlerin ortaya çıkışı bakımından yeni-klasik gerçekçiliğin algılara dayalı öznel yaklaşımının Kopenhag Okulu tarafından kısmen benimsendiğini vurgulayarak, Okulun söyleme dayalı özneler-arası alternatif bir model geliştirdiğini aktarmaktadır. Bu çerçevede, makale öncelikle Güvenlik Çalışmaları yazınında güvenlik tehdidinin içeriği konusundaki tartışmalara yer vermektedir. Ardından, yeni-klasik gerçekçiliği çatısında barındıran Gerçekçi Güvenlik Çalışmalarının tehdidin içeriği ve ortaya çıkışına dair varsayımlarını karşılaştırmalı olarak değerlendirmekte ve yeni-klasik gerçekçiliğin algısal perspektifini analiz etmektedir. Son olarak, Kopenhag Okulunun tehditlerle ilgili analizinin çerçevesini oluşturan güvenlikleştirme yaklaşımının tehditlerin kapsamı ve dayanağına dair tespitlerini Okulun kullandığı söz edimi, siyaset teorisi ve söylem analizi perspektiflerinden yeni-klasik gerçekçilikle karşılaştırmalı olarak incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Güvenlik Çalışmaları, Güvenlikleştirme, Kopenhag Okulu, Yeni-Klasik Gerçekçilik.

Perception or Discourse? Security Threats in Copenhagen School and Neoclassical Realism

ABSTRACT

This article compares the perceptive approach of neoclassical realist security understanding with the discursive constructivist methodology of the Copenhagen School in analyzing the emergence of security threats. It departs from the assumption that these theories divergent in their perspectives on the content of security threats as well as security actors are comparable since they reveal methodological commonalities. The main emphasis of this article is that while partly adopting the perceptive subjectivity of neoclassical realism, the Copenhagen School has further developed an alternative model of discursive intersubjectivity in analyzing security threats. In this context, it will first cover the discussions on the content of security threats in Security Studies literature. It will then compare the assumptions of various realist understandings of security on the content and emergence of security threats, with a particular focus on the perceptive perspective of neoclassical realism. Finally, it will study the threat approach of the Copenhagen School through its securitization theory with insights from the speech-act theory, political theory and discourse analysis, in comparison with neoclassical realism.

Key Words: Security, Security Studies, Securitization, Copenhagen School, Neoclassical Realism.

* Yrd. Doç. Dr., Uluslararası İlişkiler Bölümü, İİBF, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul. E-posta: sacikmese@khas.edu.tr.

Giriş

Güvenlik, genellikle “kişilerin korkusuzca yaşayabilmeleri durumu ve emniyet hali” olarak tanımlanır.¹ Benzer şekilde, “zarar veya tehlikeye karşı emniyette olma veya hissetme”,² “tehditlerin olmaması durumu”,³ ya da “güvensizlik derdinin bulunmaması hali”⁴ ifadeleri de güvenliğin kelime anlamını ortaya koyar.⁵ Semantiği bu şekilde vurgulanan güvenlik, 1940’larda Stratejik Çalışmalar adıyla doğan, zaman içinde Uluslararası İlişkilerin alt-disiplinine dönüşen, uzun yıllar boyunca Stratejik Çalışmalar’ın gerçekçi perspektifinin hegemonyasında kaldıktan sonra günümüzde pek çok güvenlik teorisine ev sahipliği yaparak adını da değiştiren Güvenlik Çalışmaları alanının anahtar kavramıdır.

Güvenlik Çalışmaları çatısında bu anahtar kavramın tek bir tanımı yapılamadığı gibi, kimi yazarlara göre de kavram tanımlanması zor bir nitelik taşır. Örneğin McSweeney’e göre, “güvenlik, anlaşılması zor bir kavramdır. Barış, onur, adalet gibi tanımlanmaya direnen bir ilişkiyi ifade eder”.⁶ Benzer şekilde Morgan da güvenliğin sağlık ya da statü gibi bir durumu ifade ettiğini, dolayısıyla tanımlanmasının kolay olmadığını savunur.⁷ Buna karşılık, kavramın kolay tanımlanamayan niteliği tanımlanmadığı anlamına gelmez. Aksine, özellikle 1980’lerin sonlarından itibaren güvenlik hem güvenlik teorilerinin çatısı altında, hem de herhangi bir kuramın sınırlarına girmeyen akademik çalışmalar kapsamında farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu çerçevede, Wolfers ve Baldwin’in yaklaşık 45 yıl arayla ortaya attıkları görüşlerde güvenliği tanımlarken hangi alt-başlıklara ve unsurlara bakılması gerektiği ayrıntılı olarak ifade edilmektedir. Güvenlik kavramının nasıl tanımlanması gerektiğine dair kapsamlı ilk çalışmayı yapan Wolfers, 1952’de güvenliği “kazanılmış değerlere kasteden tehditlerin ya da bu tehditlerin varlığına dair korkuların bulunup bulunmaması” olarak tanımlayıp, kavramın tanımlanmasında mutlaka “hangi değerlere kasteden tehditlerin, hangi araçlarla, ne pahasına bertaraf edileceği” unsurlarının belirtilmesi gerektiğini ifade etmiştir.⁸ Wolfers’dan esinlenen Baldwin de, güvenliğin tanımlanmasında değinilmesi gereken yedi unsuru şu şekilde sıralamaktadır: “Kim ve hangi değerler için, hangi tehditlere karşı, hangi araçlarla, ne pahasına, ne kadar sürede, ne ölçüde güvenlik?” Baldwin, güvenliğin her tanımında bu soruların tümünün cevaplanmasının gerekmediğini, fakat tehdit, özne, değerler ve güvenlik düzeyi konularına dair mutlak referanslar verilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁹ Nye ve Lynn-Jones, tehdit algılamaları ile

¹ Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, *Türkçe Sözlük Cilt I*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005, s. 508.

² Terry Terriff vd., *Security Studies Today*, Cambridge, Polity Press, 1999, s. 1.

³ Helga Haftendorn, “The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security”, *International Studies Quarterly*, Cilt 35, No 1, 1991, s. 5.

⁴ Arnold Wolfers, *Discord and Collaboration*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1962, s. 153.

⁵ Güvenliğin semantiğine dair tartışmalar için bkz. Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998, s. 13-22.

⁶ McSweeney, *Security, Identity and Interests*, s. 13.

⁷ Patrick M. Morgan, “Safeguarding Security Studies”, *Arms Control*, Cilt 13, No 3, 1992, s. 466.

⁸ Arnold Wolfers, “National Security as an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, Cilt 67, No 4, 1952, s. 481-502. Güvenlik kavramının tanımında kullanılması gerekli unsurlar için bkz. s. 483-485, 498, 499, 502.

⁹ David Baldwin, “The Concept of Security”, *Review of International Studies*, Cilt 23, No 1, 1997, s. 13-17.

tehditler karşısında egemen devletlerin aldıkları önlemlerin merkezî niteliğine vurgu yapmak suretiyle, kavramı tehdit-politika ikileminde analiz ederlerken,¹⁰ Rotschild ile Terriff vd., özne-tehdit-politika üçgeninde güvenliğin tanımlanabileceğini savunmaktadırlar.¹¹

Güvenlik Çalışmaları literatüründe güvenlik kavramının ele alındığı eserleri genel olarak incelediğimizde, en başta “kim için, kim tarafından güvenlik?” ve “hangi tehditle-re karşı güvenlik?” sorularına cevap arandığını görmekteyiz. Hangi araçlarla güvenliğin sağlanacağı sorunsalı ise daha az yoğunlukta karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla, Güvenlik Çalışmaları alanında süregelen kavramsal tartışmalar, Rotschild ve Terriff vd.’nin de belirttikleri üzere, esas itibarıyla özne-tehdit-politika üçlemesi etrafında kümelenmiştir. Bu çalışma, güvenlik kavramının içeriğine dair üçlemedeki tehdit unsurunun iki farklı güvenlik teorisiyle nasıl açıklandığını ortaya koymayı, iki yaklaşım arasındaki benzerlikler ve farklılıkları tespit etmeyi hedeflemektedir.

Bu çalışmada karşılaştırılan yaklaşımlardan ilki Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları ailesinde yer alan yeni-klasik gerçekçiliktir. Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları, 1940’larda gerçekçi teorinin varsayımlarını kullanarak Stratejik Çalışmalar adıyla doğan ve 1980’lerde güvenliğin gerçekçi perspektiften analizine getirilen eleştirilerle çeşitlenerek dallara ayrılan Güvenlik Çalışmaları’nın günümüzdeki alt kollarından birisi olarak nitelendirilebilir.¹² Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları, aslında Uluslararası İlişkilerin gerçekçi paradigmasından farklı bir analiz çerçevesine sahip olmayıp, güvenliğin kavramsallaştırılmasında gerçekçi teorilerin temel varsayımlardan yararlanan bir akımdır.¹³ Günümüzde, “güvenliğin gerçekçi okulu” sayısız alternatifinin üretilmesine rağmen disiplin içindeki yerini korumaktadır.¹⁴ Walt tarafından “ortak varsayımları paylaşan bir aile” olarak nitelendirilen gerçekçi gele-neğin “klasik”, “yapısal” ve “yeni-klasik” üyeleri arasında özellikle güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışı bakımından farklılıklar bulunmaktadır.¹⁵ Bu çalışma öncelikle bu farklılıkları yansıtarak, yeni-klasik akımın diğer gerçekçi yaklaşımlara nazaran güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışına dair açıklayıcı gücünü tartışacaktır.

¹⁰ Joseph Nye ve Sean Lynn-Jones, “International Security Studies: A Report of a Conference on the State of the Field”, *International Security*, Cilt 12, No 4, 1988, s. 7.

¹¹ Emma Rothschild, “What is Security?”, *Daedalus: Journal of the American Academy of Arts and Sciences*, Cilt 124, No 3, 1995, s. 55; Terriff vd., *Security Studies Today*, s. 3.

¹² Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları andırması ve ortaya çıkışı için bkz. Keith Krause ve Michael C. Williams, “Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods”, *Mershon International Studies Review*, Cilt 40, No 2, 1996, s. 232; Patrick M. Morgan “Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?”, Stuart Croft ve Terry Terriff (der.), *Critical Reflections on Security and Change*, Londra, Frank Cass, 2000, s. 39-71; Nil Şatana ve Burak Bilgehan Özpek, “ABD ve Türkiye’de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları”, *Ortadoğu Etütleri*, Cilt 2, No 2, 2010, s. 75-114.

¹³ Mustafa Aydın, “Uluslararası İlişkilerin Gerçekçi Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 1, No 1, 2004, s. 33-60.

¹⁴ “Güvenliğin gerçekçi okulu” kavramı için bkz. Edward A. Kolodziej, *Security and International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005, s. 51.

¹⁵ Bkz. Stephen M. Walt, “The Enduring Relevance of the Realist Tradition”, Ira Katznelson ve Helen V. Milner (der.), *Political Science: State of the Discipline*, New York, W.W. Norton & Company, 2002, s. 199. Bu ayrımlar için bkz. James E. Dougherty ve Robert L. Pfaltzgraff, *Contending Theories of International Relations: A Comprehensive Survey*, 3. B., New York, Harper and Row Publishers, 1990, s. 63.

Bu çalışmadaki karşılaştırmanın diğer ögesi Barry Buzan ve Ole Wæver tarafından geliştirilerek, Güvenlik Çalışmaları çatısında kendine yer edinen Kopenhag Okuludur. Okul 1980'lerin sonlarında Güvenlik Çalışmaları alanındaki teorileşme döneminde geleneksel/gerçekçi güvenlik anlayışının aktör-tehdit-politika üçlemesinin eleştirisi olarak doğmuştur. Bir başka deyişle Okul, Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları'nda devletin yegâne güvenlik aktörü olarak nitelendirilmesine, devletlerin salt askeri kuvvet kullanımı ile tehdit edildiği anlayışına ve bu tehditlerle baş etmek üzere gücün dengelenmesi davranışının kalıplaşmış politika olarak benimsenmesine tepkidir. Bu anlamda, Kopenhag Okulu 1987'den itibaren kendisini aşamalı olarak Güvenlik Çalışmaları alt-disiplinindeki gerçekçi gelenekten uzaklaştırmaya çalışmıştır. Dolayısıyla, Kopenhag Okulu bugüne kadar klasik ve yapısal gerçekçi kuramlara karşı tezler üreterek ve genelde de bu kuramlarla karşılaştırılarak; hatta gerçekçilikten öngördüğü kadar uzaklaşmadığı nedeniyle eleştirilerek çalışılmıştır.¹⁶ Buna karşılık, Kopenhag Okulunun yeni-klasik gerçekçi kuramla karşılaştırmalı bir analizine rastlanmamıştır. Bu çalışma güvenlik tehditlerinin içeriği ve güvenlik aktörleri bakımından farklı perspektiflere sahip bu iki yaklaşımın güvenliğin çalışılmasında metodolojik benzerlikler içermesi nedeniyle karşılaştırılabilir olduğu varsayımından hareket etmektedir.

Bu çerçevede, bu makale güvenlik tehditlerinin içerik bakımından, yeni-klasik gerçekçilikte askeri konularla özdeşleştirilen dar perspektiften, Kopenhag Okulunda ise güvenikleştirme kavramının sınırları dâhilinde görece geniş perspektiften analiz edildiğini vurgulayacaktır. Ayrıca, güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışı bakımından yeni-klasik gerçekçilikteki algısal yaklaşımla, Kopenhag Okulunun söylemsel analizini ele alıp, karşılaştıracaktır. Bu çalışma, tehditlerin ortaya çıkışında yeni-klasik gerçekçiliğin algılara dayalı özneler yaklaşımının Kopenhag Okulu tarafından kısmen benimsendiğini vurgulayıp, Okulun söyleme dayalı özneler-arası bir model geliştirdiğini aktarmaktadır. Bu doğrultuda, ilk olarak Güvenlik Çalışmaları yazınında güvenlik tehdidinin içeriği konusundaki tartışmalara yer verecektir. Ardından, yeni-klasik gerçekçiliği çatısında barındıran Gerçekçi Güvenlik Çalışmalarının tehdidin içeriği ve ortaya çıkışına dair varsayımlarını karşılaştırmalı olarak değerlendirecek ve yeni-klasik gerçekçiliğin algısal perspektifini analiz edecektir. Son olarak Kopenhag Okulunun tehditlerle ilgili analizinin çerçevesini oluşturan güvenikleştirme yaklaşımının tehditlerin kapsamı ve dayanağına dair tespitlerini Okulun kullandığı söz edimi, siyaset teorisi ve söylem analizi perspektiflerinden yeni-klasik gerçekçilikle karşılaştırmalı olarak inceleyecektir.

Güvenlik Çalışmalarında Güvenlik Tehditleri

Soğuk Savaş koşulları çerçevesinde güvenlik tehditleri kapsamında yalnızca askeri konuların devlet-merkezli analizine yoğunlaşan ve Soğuk Savaş'ın son yıllarına kadar Stratejik Çalışmalar olarak adlandırılan Güvenlik Çalışmaları, iki kutup arasındaki gerilimin önce azalmaya başlaması, ardından da sona ermesiyle birlikte devlet dışı aktörleri ve askeri

¹⁶ Söz konusu eleştirilerden bazıları için bkz. Ken Booth, "Critical Explorations", Ken Booth (der.), *Critical Security Studies and World Politics*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 2005, s. 15; Steve Smith, "The Contested Concept of Security", Ken Booth (der.), *Critical Security Studies and World Politics*, Londra, Boulder, 2005, s. 37.

nitelik taşımayan sorunları da analiz kapsamına dahil eden bir evrim geçirmiştir. 1940-1980 arasında güvenlik analizinin neredeyse tek hakimi olan Stratejik Çalışmalar, güvenliğin yalnızca askeri sorunlar çerçevesinde algılanmaması gerektiği ve devlet-merkezli analizlerin yetersiz olduğu anlayışıyla 1970'lerde sorgulanmaya başlamıştır. 1973 OPEC petrol ambargosu ile petrol fiyatlarında ani artış ve doların değerinde ani düşüş yaşanınca, ekonomik güvenlik, yani ekonomik sorunların güvenliği tehdit ettiği anlayışı gündeme gelmiştir.¹⁷ Güvenlik anlayışının devletleri tehdit eden ekonomik sorunları da içerecek şekilde genişletilmesine imkan veren koşulları aslında *détente* (*yumuşama*) dönemi sağlamıştır. Bir başka deyişle, iki kutup arasındaki nükleer gerilimin azalması sonucunda askeri tehditlerin başatlığını yitirmesi, analistlere askeri nitelik taşımayan ve daha önceleri ikinci plana atılan konuları inceleme fırsatını tanımıştır. Bu çerçevede, güvenlik gündemine yerleşen diğer bir konu da kapsamlı bir şekilde ilk kez 1972'deki *Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı*'nda dile getirilen çevresel güvenlik kavramı olmuştur. Aynı dönemde, dünyanın ekonomik açıdan karşılıklı bağımlı hale geldiği, ekonomik ve refah meselelerinin askeri güç karşısında önem kazandığı ve devletin uluslararası ilişkilerdeki baskın konumunu çokuluslu şirketler gibi "devlet-dışı" aktörlere ve güçlere kaptırdığı anlayışları da gelişmiştir.¹⁸ Bu şartlar altında, Stratejik Çalışmalar askeri sorunlara atfettiği önem ve devlet-merkezli bakış açısıyla bu tür sorunların incelenmesi bakımından yetersiz kalmıştır. Buna karşılık, nükleer gerilimin 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında yeniden tırmanmasının ardından askeri gücün önemi hatırlanmış ve devlet-merkezli analizlere, yani Stratejik Çalışmalar'ın eski parlak günlerine kısa süreli bir dönüş yaşanmıştır. Fakat, 1970'lerde temeli atılan tartışma 1980'lerde de devam edecek, özellikle de Soğuk Savaşın sona erme belirtileri göstermesiyle birlikte aevlenerek Güvenlik Çalışmaları'nın 1980'lerin sonlarına doğru Stratejik Çalışmalar tekelden kurtulması ile sonuçlanacaktır.¹⁹

Soğuk Savaşın son on yılında güvenlik kavramının devletlerin askeri sorunlar karşısında güç artırmaları ve kuvvet kullanmaları ötesinde de tanımlanması, yani Stratejik Çalışmalar'ın kavramsal çerçevesinin sorgulanması çabaları kayda değer biçimde artmıştır. Bu dönüşümün temelinde, Soğuk Savaşın son zamanlarında askeri tehditlerin öneminin azalması ile birlikte daha önceleri örtbas edilen ekonomik, çevresel, toplumsal, siyasi vb. diğer sorunların güvenlik ilişkilerini etkilediği gerçeğinin anlaşılması yatmaktadır. Ayrıca, öne çıkan yeni sorunların yalnızca devletleri değil, uluslararası politikanın devlet-dışı aktörlerini de etkilediği açıktır. Bu gerçeklik, güvenlik gündeminin daha önce ikinci plana itilen toplumsal, ekonomik, çevresel ve hatta bireysel konuları kapsayacak şekilde

¹⁷ Michael Sheehan, *International Security: An Analytical Survey*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 2005, s. 65.

¹⁸ Söz konusu görüşün ön plana çıkarıldığı karşılıklı bağımlılık yaklaşımı hakkında bkz. Robert O. Keohane ve Joseph S. Nye, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Boston, Little, Brown and co., 1977.

¹⁹ Güvenlik Çalışmalar disiplindeki bu dönüşüm esas itibarıyla 1980'lerin sonlarında gerçekleşse de, disiplinin sorgulanmasına dair çabalar daha önceki dönemlerde de mevcuttu. Bu görüş ve sorgulayıcı örnekler hakkında bkz. Pınar Bilgin, "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları", *Stratejik Araştırmalar*, Cilt 8, No 14, 2010, s. 69-96.

ve devlet-ötesinde genişletilmesi anlayışını yoğun bir biçimde literatüre soktu.²⁰ Artık, Stratejik Çalışmalar'ın güvenliği askeri tehdit ve devlet-merkezli olarak algılayan anlayışı dönemin gelişmelerine dar geliyordu. Bir başka deyişle, gelişmekte olan geniş güvenlik anlayışı ile Stratejik Çalışmalar birbirine uymuyordu.

Güvenlik gündeminin genişletilmesi tartışmaların akademik temeli 1983'te iki eser ile atılmıştı. Buzan'ın *People, States and Fear* başlıklı kitabı ile Ullman'ın *Redefining Security* başlıklı makalesi güvenlik kavramını askeri tehditlerin ötesinde kavramsallaştırmıştı.²¹ Buzan, devletlerin askeri, siyasi, toplumsal, ekonomik ve çevresel sorunlarla tehdit edildiği görüşünü ortaya atarak, "beş sektörde güvenlik" yaklaşımını benimsemişti. Ullman da, "güvenlik tehdidini, bir devlette yerleşenlerin yaşam kalitesini düşüren veya bir devletteki özel, hükümet dışı birimler (birey, grup, şirket) ile hükümetlerin politika tercihlerini daraltan tehdit" olarak tanımlar.²² Soğuk Savaşın sona ermek üzere olduğu yıllarda askeri güvenlik anlayışını sorgulayan ve güvenlik gündeminin genişletilmesi yaklaşımını benimseyen yazarlar arasında Mathews, Roberts, Moran da bulunmaktadır. Mathews, güvenlik tanımının çevresel ve demografik unsurları da içerecek şekilde genişletilmesini savunurken, Moran ekonomik, Roberts da insan hakları konularını güvenlik gündemine dahil etmişti.²³

Soğuk Savaşın başlangıcı ve gelişimi gibi sona ermesi de Güvenlik Çalışmaları üzerinde doğrudan etkili olmuş, alan yeni yaklaşımlarla şekillenmiştir.²⁴ SSCB'nin dağılması ve iki kutuplu düzenin sona ermesiyle Uluslararası İlişkilerde başlayan yeni dönemin Güvenlik Çalışmaları alt-disiplininin tehditlere bakışı da tam olarak dönüşmüştür. Bu dönüşümün kökeni aslında, yukarıda da belirtildiği üzere, Soğuk Savaşın son dönemlerine dayandırılabilir, fakat Soğuk Savaşın bitişi esas tetikleyici nedendir. Nitekim, Wyn-Jones tarafından da ifade edildiği üzere, "Soğuk Savaşın sona erişe genişletilmiş gündeme meşruiyet ve itibar kazandırmıştır".²⁵ Bir başka deyişle, SSCB-ABD nükleer krizi nedeniyle ikinci plana atılan askeri nitelik taşımayan tehditlerin de artık böyle bir kriz olmadığından Güvenlik Çalışmaları kapsamında incelenmesi çoğunluk tarafından desteklenen bir yaklaşım haline dönüşmüştür.

²⁰ Bu çalışma güvenliğin genişlemesi tartışmasını sadece tehditler bazında ele alacaktır. Buna karşılık, genişleme tartışmasının en önemli boyutlarından birisi de hiç şüphesiz devlet-merkezli anlayışın sorgulanarak, güvenlik öznelerinin devlet-ötesinde genişletilmesidir.

²¹ Barry Buzan, *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*, Brighton, Harvester Wheatsheaf, 1983. Richard H. Ullman, "Redefining Security", *International Security*, Cilt 8, No 1, 1983, s. 129-153.

²² Ullman, "Redefining Security", s. 133.

²³ Jessica Tuchman Mathews, "Redefining Security", *Foreign Affairs*, Cilt 68, No 2, 1989, s. 162-177; Theodore Moran, "International Economics and National Security", *Foreign Affairs*, Cilt 69, No 5, 1990/91, s. 74-90; Brad Roberts, "Human Rights and International Security", *Washington Quarterly*, Cilt 13, 1990, s. 65-75.

²⁴ Güvenlik Çalışmaları alanındaki yeni yaklaşımlar hakkında bkz. Bilgin, "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar".

²⁵ Richard Wyn Jones, "Travel Without Maps: Thinking About Security After the Cold War", M. Jane Davis (der.), *Security Issues in the Post-Cold War World*, Cheltenham, Edward Elgar, 1996, s. 206.

Soğuk Savaşın sona ermesiyle birlikte güvenlik tehditlerinin açıklıktan kadın sorunlarına, çevrenin kirletilmesinden ekonomik istikrarsızlıklara ve hatta salgın hastalıklara karşı geniş bir yelpazede ele alınmasını destekleyen eserler artan biçimde literatüre girmiştir.²⁶ Geniş güvenlik gündemi taraftarlarına karşı, geleneksel gündemin muhafaza edilmesini, yani güvenlik kavramının dar tutulması gerektiğini savunan karşı görüşler de bu dönemde ileri sürülmüştür. Bu çerçevede, Güvenlik Çalışmaları alanının askeri güç kullanımı, kullanım tehdidi veya denetimi ile sınırlı tutulması gerektiğini iddia eden Walt'ın görüşlerine özellikle değinmek gerekir:

...bazı yazarlar, güvenlik kavramının yoksulluk, AIDS, çevre sorunları, uyuşturucu kaçakçılığı gibi konuları kapsayacak şekilde derinleştirilmesini önermektedir. ...güvenlik çalışmalarını aşırı derecede genişletmek, kirlilik, çocuk istismarı ve ekonomik sorunların güvenlik tehdidi olarak görülmesini sağlar. Alanı bu şekilde tanımlamak, onun entelektüel tutarlılığına zarar verir ve önemli sorunlara çözüm üretmeyi zorlaştırır.²⁷

Soğuk Savaşın sona ermesinin hemen ardından yaşanan bu tartışma günümüzde artık önemi ve güncelliğini yitirmiş durumdadır. 1990'larda Stratejik Çalışmalar tekelinden kurtulup, pek çok teoriyi çatısında barındıran bir disiplin haline dönüşen Güvenlik Çalışmaları literatüründe, gerçekçi yaklaşımlar istisna olmak üzere, güvenliğin çevreden sağlık sorunlarına, ekonomik istikrarsızlıklardan göçe kadar çok geniş bir çerçevede ele alınması gerektiği anlayışı yerleşik hale gelmiştir. Buzan ve Hansen'in yaptığı sınıflandırma örneğinde olduğu gibi geleneksel güvenlik çalışmalarının yanı sıra, belli başlı güvenlik teorileri olarak anılan Barış Araştırmaları, Eleştirel Güvenlik Çalışmaları, Feminist Güvenlik Çalışmaları, Kopenhag Okulu, Post-Yapısalcılık ve İnşacı Güvenlik Çalışmaları güvenliğin tehdit unsurlarına farklı perspektiflerden yaklaşmaktadır.²⁸ Örneğin, Üçüncü Dünya Güvenlik Okulu güvenliğin nükleer silahlar kadar gıda, sağlık, para, ticaret gibi sorunlardan da etkilendiğini vurgular.²⁹ Benzer şekilde, kadınlara yönelik her türlü şiddet ve kadınların maruz kaldığı her türlü ayrımcılık feministler tarafından güvenlik sorunu olarak algılanmaktadır. Bu çerçevedeki en geniş yorum eleştirellerce yapılmıştır: Eleştirel

²⁶ Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik gündeminin geniş algılanması gerektiğini ortaya koyan bazı eserler için bkz. Haftendorn, "The Security Puzzle", s. 3-17; Peter H. Gleick, "Environment and Security: Clear Connections", *Bulletin of the Atomic Scientists*, Cilt 47, No 3, 1991, s. 17-21; J. Ann Tickner, *Gender and International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*, New York, Columbia University Press, 1992; Myron Weiner, "Security Stability and International Migration", *International Security*, Cilt 17, No 3, 1992/93, s. 91-126; Beverly Crawford, "The New Security Dilemma Under International Economic Interdependence", *Millenium: Journal of International Studies*, Cilt 23, No 1, 1994, s. 25-55.

²⁷ Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 35, No 2, 1991, s. 213.

²⁸ Barry Buzan ve Lene Hansen, *The Evolution of International Security Studies*, Cambridge, Cambridge University Press, 2009, s. 3.

²⁹ Üçüncü Dünya Güvenlik Okulu literatüründe bu dönemdeki önemli bazı isimler ve eserler şunlardır: Mohammed Ayoob (der.), *Regional Security in the Third World*, Londra, Croom Helm, 1986; Caroline Thomas, *In Search of Security: The Third World in International Relations*, Brighton, Wheatsheaf, 1987; Edward A. Azar ve Chung-in Moon (der.), *National Security in the Third World: The Management of Internal and External Threats*, Aldershot, Edward Elgar, 1988.

Güvenlik Çalışmaları'nda bireyleri veya grupları tehdit eden her şey güvenlik sorunudur. Bu geniş algılamayı eleştirel okulun başlıca temsilcisi Booth'un şu ifadesi açık şekilde yansıtır:

Güvenlik tehditlerin olmamasıdır. Özgürleşme, insanların birey ya da grup olarak özgürce yapmayı tercih ettikleri şeyleri yapmalarını engelleyen fiziki ve insani engellerden kurtulmaları anlamına gelir. Savaş ve savaş tehdidi, yoksulluk, eğitimsizlik, siyasi baskı vb. konularla birlikte bu sınırlamalardan biridir.³⁰

Genişletilmiş güvenlik tehditleri gündemi her ne kadar günümüz Güvenlik Çalışmaları literatüründeki baskın görüşü simgelese de, güvenliğin gerçekçi okulu olarak adlandırılan geleneksel yaklaşımda güvenlik tehditleri hala askeri unsurlar ile özdeşleştirilmektedir. Bu çerçevede, çalışmanın karşılaştırma unsurlarından yeni-klasik gerçekçiliğin tehdit anlayışını açıklayabilmek için öncelikle Gerçekçi Güvenlik Çalışmalarının güvenlik tehditlerinin içeriği ve bu tehditlerin nasıl ortaya çıktığına dair varsayımlarının analiz edilmesi yerinde olacaktır.

Gerçekçi Güvenlik Çalışmalarında Güvenlik Tehditleri

Gerçekçi anlayışta güvenlik tehditleri kuvvet kullanımı ya da kullanılacağına dair tehdit ile özdeştir. "Güvenlik, politikanın özel bir şeklidir" ifadesinden yola çıkan Kolodziej, "tüm güvenlik sorunlarının siyasal sorunlar olduğunu, fakat tüm siyasal tartışmaların güvenlik sorunu yaratmadığını" iddia eder.³¹ Bir siyasal sorun, tarafları arasında şiddet ve kuvvet içermeyen yollardan, uzlaşma ve anlaşmaya dayalı olarak çözülyorsa siyasal niteliğini korur, ama güvenlik sorunsalına dönüşmez. Buna karşılık, güvenlik sorunundan bahsetmek için siyasal bir sorunun çözümünde taraflardan biri ya da tümünün kuvvet kullanımı ya da kullanım tehdidinde başvurması gerekir. Sonuç itibarıyla, gerçekçiler güvenlik tehdidinin niteliği konusunda ortak bir paydada birleşirler: Siyasal bir sorunun taraflarından biri ya da hepsi amaçlarına ulaşmak için kuvvet kullanımına veya bu yönde bir tehdide başvurduğunda güvenlik tehdidi vardır.

Thucydides'ten bu yana gerçekçi görüşü benimseyen neredeyse bütün yazarlar, insan topluluklarının kendi içlerinde olduğu kadar dış çevreleriyle ilişkilerinde de kuvvet kullanımı ve/veya tehdidi ile karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Çağdaş gerçekçiliğin öncülerinden Waltz'a göre, "bir devletin, diğer devletlerle ilişkisini şiddet gölgesi altında yürüttüğü söylenir. Bazı devletler her an kuvvet kullanabileceği için, tüm devletler de aynı şeyi yapmak üzere hazır bulunmalıdırlar... Devletler arasındaki doğa hali, savaş halidir."³² Dolayısıyla, gerçekçi paradigmanın entelektüel kökenlerinde olduğu kadar, günümüz gerçekçiliğinde de kuvvet kullanımı ya da tehdidi devletlerin –ya da devlet benzeri birimlerin-, karşılaştığı ve çözüm bulmak zorunda olduğu birincil güvenlik problemidir. Waltz'un

³⁰ Ken Booth, "Security and Emancipation", *Review of International Studies*, Cilt 17, No 4, 1991, s. 319.

³¹ Kolodziej, *Security and International Relations*, s. 22.

³² Vurgu bana ait; Kenneth Waltz, *Theory of International Politics*, New York, Random House, 1979, s. 102.

“Yunanistan’da Thucydides, Hindistan’da Kautilya’dan bu yana kuvvet kullanımı ve bunun denetim olasılığı uluslararası siyasal çalışmaların temel uğraşısıdır”, ifadesi de bu görüşü desteklemektedir.³³

Geleneksel okul, tehdidin içeriği konusunda tek sesle hareket ederken, tehdidin nasıl ortaya çıktığı konusunda ayrışmalara sahne olmaktadır. Bu çerçevede, gerçekçi geleceğin “klasik”, “yapısal” ve “yeni-klasik” üyeleri tehdidin nasıl oluştuğuna dair farklı iddialar ileri sürmektedir. Bu çerçevede, güvenlik tehditlerinin niteliği konusunda ortak yaklaşım benimseyen gerçekçi teori ailesi, bu tehditlerin kaynağı üzerinde genel olarak ikiye bölünmüştür. Bir tarafta, güvenlik tehditlerinin devletlerin bilinçli iradesiyle ve revizyonist eğilimleriyle ortaya çıktığını iddia eden iradî, diğer tarafta da devletlerin iradesi dışında sistemin dayattığı dinamikler sonucunda güvenliğin sorun haline dönüştüğünü öngören yapısal görüş bulunmaktadır. Uluslararası politikayı insan doğası analogisi ile tanımlayıp, devletlerin davranışlarının insan davranışlarına benzediğini ve uluslararası politika çıktılarının da devletlerin iradesiyle şekillendiğini ifade eden klasik/siyasi gerçekçiler birinci görüşü benimserken;³⁴ devlet davranışlarını sistem düzeyinde açıklayan yapısal gerçekçiler güvenlik tehditlerinin kaynağına dair ikinci görüşü öne çıkarırlar. Bu çerçevede, yapısal gerçekçi ailede yer alan yeni-gerçekçilere göre güvenlik tehdidi devletlerin güç arzusuna dayalı revizyonist iradelerinden değil, uluslararası sistemin anarşik yapısı ve bu yapıdan doğan *self-help* düzeni ile bu düzende bekâ kaygısı ile hareket eden statükocu devletler arasındaki güç dağılımının değişmesinden kaynaklanır.³⁵ Yeni-gerçekçiliğe getirilen en önemli eleştirilerden birisi salt bekâ gayesi ile güç artıran statükocu devletler arasında kuvvet kullanımının açıklanamayacağına ilişkindir. Schweller, yeni-gerçekçi dünyadaki bu sorunu şöyle betimler: Yeni-gerçekçilik, “güvenlik arayışı içinde olan devletlerin bulunduğu, saldırganların var olmadığı; yani polislerle dolu, hırsızların olmadığı bir dünyayı tarif eder”.³⁶ Tüm devletlerin amacı bekâ ise ve hepsi bu hedef doğrultusunda görece güç konumlarını korumak istiyorsa, yani kimsenin revizyonist amaçları yoksa devletlerin güvenliklerinin tehdit altında olduğunu düşünmeleri ve bu tehdidi bertaraf etmek üzere güvenlik politikaları tesis etmeleri için Schweller’e göre hiçbir neden yoktur. Waltz gerçekçiliğinin yarattığı bu boşluk 1980’lerden itibaren *savunmacı (defensive)* ve *atak (offensive)* olarak ikiye ayrılan yapısal gerçekçilerce kapatılmaya çalışılmıştır.³⁷ Bir başka deyişle, savunmacı ve atak gerçekçiler, Schweller’in çağrısına uyarak, yeni-gerçekçilerin analiz çerçevesine dahil

³³ Ibid., s. 186.

³⁴ Klasik gerçekçiliğin klasik eserlerinden örnekler için bkz. Morgenthau, *Politics Among Nations*; E. H. Carr, *The Twenty Years’ Crisis: An Introduction to the Study of International Relations*, Londra, Macmillan, 1939; Reinhold Niebuhr, *Moral Man and Immoral Society: A Study in Ethics and Politics*, New York, Scribner’s, 1932.

³⁵ Randall L. Schweller, “Neorealism’s Status Quo Bias: What Security Dilemma?”, *Security Studies*, Cilt 5, No 3 (Bahar 1996), s. 90.

³⁶ Schweller, “Neorealism’s Status Quo Bias”, s. 91.

³⁷ Savunmacı ve atak gerçekçilik ayrımları ilk olarak Jack Snyder tarafından yapılmıştır. Bkz. *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition* (Ithaca, New York: Cornell University Press, 1991), s. 11-12.

etmediği ve güvenlik tehditlerinin kaynağı olarak nitelendirilen “revizyonist devletin geri dönüşünü” sağlamak üzere yapısal açıklamalar benimsemişlerdir.³⁸

Savunmacı gerçekçi anlayışta, yapısal bir unsur olarak benimsenen saldırı-savunma dengesi güvenlik ikilemi içindeki devletlerin hangi aşamada revizyonist niyet benimseyip, bu doğrultuda eylemlerde bulunacağını ortaya koyan sistem düzeyinde bir kıstastır.³⁹ Teknolojik yenilikler, coğrafi farklılıklar, doğal kaynaklara erişim vb. yapısal belirleyicilerle tanımlanabilen saldırı-savunma dengesinde ağırlığın saldırıda olduğu hallerde, yani saldırı avantaj sağladığında, devletler güvenliklerini sağlamak adına saldırgan stratejiler izleyip, bu doğrultuda karşı tarafı işgal etmeye bile yelteneceklerdir.⁴⁰ Savunmacı gerçekçilerden Posen'e göre, savunmacı gerçekçilikte “statükocu devletler istisna değil kuraldır”.⁴¹ Güvenlik ikilemi içinde olan devletlerin bu statükocu niyetleri, saldırı-savunma terazisinde ibrenin saldırıyı göstermesi halinde revizyonist niyete dönüşebilecek ve bu durumda da güvenlik tehdidi ortaya çıkacaktır.

Waltz gerçekçiliğindeki statükocu devletler arasındaki güvenlik ikileminin nasıl çatışmaya ve savaşa dönüştüğü konusundaki boşluğunu doldurmak amacıyla yola çıkan savunmacı gerçekçiler, pratikte genellikle işgalin zorluğunu vurgulayıp, savunmanın büyük çoğunlukla saldırıya göre avantajlı olduğunu iddia ederler.⁴² Savunmacı gerçekçilere göre, saldırı stratejileri izlemeleri halinde devletler kendilerine karşı güç dengesi kurulacağından çekinirler.⁴³ Savunmacı gerçekçiler tarihi kayıtların hegemonya girişimlerinin dengeleme, saldırının ise dirençle karşılaştığını gösterdiğini, yayılmanın faydasının zararından az ve savunmanın her zaman saldırıya nazaran avantajlı olduğunu düşünürler.⁴⁴ Bu çerçevede, “en iyi yolun ılımlı amaçlar ve minimal güvenlik” izlemek olduğunu düşünürler. “Uluslararası sistem, devletler üzerinde yalnızca, ılımlı, tedbirli ve sınırlı davranış saiki sağlar. Dolayısıyla, devletler sistemin yarattığı baskı sonucunda statükocudur; revizyonist devletlerin varlığını yapısal unsurlarla açıklamak yukarıda belirtilen pratik nedenlerden ötürü mümkün değildir.

³⁸ Schweller, “Neorealism’s Status Quo Bias”, s. 92.

³⁹ Savunmacı gerçekçilik ve bu akımın ana kavramı saldırı-savunma dengesi hakkında bazı örnekler ve detaylı bilgi için bkz. Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, Ithaca, Cornell University Press, 1987; Sean M. Lynn-Jones, “Offense-Defense Theory and its Critics”, *Security Studies*, Cilt 4, No 4, 1995, s. 660-691; Stephen van Evera, “Offense, Defense and the Causes of War”, *International Security*, Cilt 22, No 4, 1998, s. 5-43; Charles L. Glaser ve Chaim Kaufmann, “What is the Offense-Defense Balance and How Can We Measure It?”, *International Security*, Cilt 22, No 4, 1998, s. 44-82.

⁴⁰ Saldırı-savunma dengesi belirleyicileri hakkında ayrıntılı bilgi ve bunların yapısal niteliklerine dair bir tartışma için bkz. Kier A. Lieber, “Grasping the Technological Peace: The Offense-Defense Balance and International Security”, *International Security*, Cilt 25, No 1, 2000, s. 71-104.

⁴¹ Barry R. Posen, *The Sources of Military Doctrine: France, Britain and Germany between the World Wars*, Ithaca, Cornell University Press, 1984, s. 69.

⁴² John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, New York, W.W. Norton & Company, 2001, s. 20.

⁴³ Walt, “The Enduring Relevance of the Realist Tradition”, s. 204.

⁴⁴ Posen, *The Sources of Military Doctrine*, s. 68-69.

Atak gerçekçiler ise Waltz'un ve savunmacı yaklaşımı takip edenlerin açıklamakta yetersiz kaldıkları revizyonist devletlerin varlığını anarşik düzende diğerlerinin kendisine karşı nasıl bir tutum izleyeceğinden emin olamayan bir devletin, bu tür faaliyetleri dizginleyecek bir üst otorite bulunmadığından, kendisine yönelik saldırı olasılığını bertaraf etmek üzere mümkün olduğunca güç artırması formülüne bağlarlar.⁴⁵ Sistem içinde tüm devletler bu tür revizyonist ve saldırgan niyetlere sahip olduğundan, tüm devletler birbirine zarar verebilecek kapasitededir. Hobbes'un "birbirlerine silahlarını doğrultmuş ve gözlerini dikmiş gladyatörlere" benzettiği devletlerin saldırıyla karşılaşmamak için mümkün olduğunca güç toplamak durumunda olduğunu Mearsheimer şu sözleriyle özetler: "Devletler, bu anarşik ortamda, bekalarını sağlayabilmek için maksimum güce ulaşmaya çalışırlar. Esas olan mutlak gücün değil, göreceli gücün artırılmasıdır; yani düşmanların gücünün azaltılması suretiyle de devletler kendi güçlerini artırırılar.⁴⁶ Bir başka deyişle, böylesine rekabetçi bir ortamda bekâ ancak revizyonist ve saldırgan stratejiler eliyle sağlanabileceğinden devletler maksimum güce erişmeye çalışacaklardır.⁴⁷ Buna karşılık, atak gerçekçiliğin eksiği ise devletlerin sistem düzeyindeki faktörlerle statükocu olduğu halleri açıklayamamasıdır.

Yapısal faktörler ile birey/birim düzeyindeki unsurları bir arada ele alan yeni-klasik gerçekçiler ise güvenlik tehditlerinin neden ortaya çıktığı hakkında yukarıdaki görüşlerin boşluklarını dolduran, daha kapsamlı ve günümüz gerçekleri ile daha tutarlı açıklamalar getirebilen karma bir görüştür.

Yeni-Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri

Yeni-klasik gerçekçilik,⁴⁸ devletlerin niyet ve davranışları ile "güç politikası trajedisinin" yapısal gerçekçi teorilerin anarşi, gücün göreceli dağılımı ve saldırı-savunma dengesi gibi yalnızca devletlerin ve devlet adamlarının kontrolü dışında olduğu varsayılan sistem

⁴⁵ Atak gerçekçilik hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1981; Eric J. Labs, "Beyond Victory: Offensive Realism and the Expansion of War Aims", *Security Studies*, Cilt 6, No 4, 1997, s. 1-49; Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*.

⁴⁶ John J. Mearsheimer, "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, Cilt 15, No 1, 1990, s. 12.

⁴⁷ Atak gerçekçilikteki bu savlar için bkz. Labs, "Beyond Victory", s. 4-5; Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, s. 29-37.

⁴⁸ "Yeni-klasik gerçekçilik" ifadesi ilk kez 1996'da Gideon Rose tarafından kullanılsa da, aslında 1989 tarihli makaleleri ile Mastanduno, Lake ve Ikenberry bu yaklaşımın temellerini atmışlardır. Belirtilen eserler ve yeni-klasik gerçekçilik hakkında genel değerlendirme için Gideon Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, Cilt 51, No 1, 1998, s. 144-172; Michael Mastanduno, David A. Lake, G. John Ikenberry, "Towards a Realist Theory of State Action", *International Studies Quarterly*, Cilt 33, No 4, 1989, s. 457-474; Randall L. Schweller, "The Progressiveness of Neoclassical Realism", Colin Elman ve Miriam Fendius Elman (der.), *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, Cambridge, MIT Press, 2003, s. 313-347.

düzeyindeki değişkenleriyle açıklanmasına karşı çıkışın bir ifadesi olarak doğmuştur.⁴⁹ Bir başka deyişle, devlet davranışları ve çıktılar, sadece “anarşik çevrenin görünmez eli”, “kara kutular olarak tabir edilen devletler arasındaki kabiliyetlerin dağılımı” veya tarihteki ve pratikteki örnekler doğrultusunda hep savunma ibresini gösteren saldırı-savunma dengesi ile açıklanamaz.⁵⁰ Yeni-klasik gerçekçilik, yapısal teorilerin dünya gerçeklerini analiz etme konusundaki eksikliğine ve “son sözün üçüncü imaja” verilmesine bir tepkidir.⁵¹ Yeni-klasik gerçekçilikte, güç dağılımı ve anarşi gibi üçüncü imaj unsurları kadar devlet adamlarının algılamaları ile devletlerin iç politikaları, yani birinci ve ikinci imaj unsurları da devletlerin niyet ve eylemleri ile uluslararası çıktılar üzerinde etkilidir. Bir başka deyişle, yeni-klasik gerçekçilikte güvenlik tehditleri hem iç faktörlerden (birey/birim), hem de sistem unsurlarından kaynaklanan karma bir anlayışın sonucudur.⁵²

Yeni-klasik gerçekçiler analizlerine sistem unsurları ile başlar. Bu çerçevede, Zakaria’ya göre, “iyi bir dış politika teorisi, öncelikle ulusal davranış üzerinde uluslararası sistemin etkisini araştırır, çünkü bir devletin uluslararası ilişkilerde genellenebilen en önemli özelliği uluslararası sistemdeki görece konumudur”.⁵³ Benzer şekilde, Friedberg 20. yüzyıl başlarında İngiltere’nin, Wohlforth Soğuk Savaş sırasında SSCB’nin, Christensen, Soğuk Savaşın başlangıç yıllarında Çin ile ABD’nin ve Schweller de İkinci Dünya Savaşı taraflarının dış politika dinamiklerinin sistemdeki görece güç dağılımındaki değişimden kaynaklandığını ortaya koymaktadır.⁵⁴ Yeni-klasik gerçekçiler için güvenlik sorununun başlıca kaynağı yapıdan kaynaklanan bu değişimdir. Bir başka ifadeyle bir devletin artırdığı güç diğeri için belli şartlar altında bir tehdit olarak değerlendirilir.

⁴⁹ Önde gelen neoklasik yazarlar ve eserlerinden örnekler için bkz. Thomas J. Christensen, *Useful Adversaries: Grand Strategy, Domestic Mobilization, and Sino-American Conflict, 1947-1958*, Princeton, Princeton University Press, 1996; Randall L. Schweller, *Deadly Imbalances: Tripolarity and Hitler’s Strategy of World Conquest*, New York, Columbia University Press, 1998; William Curti Wohlforth, *The Elusive Balance: Power and Perceptions during the Cold War*, Ithaca, Cornell University Press, 1993; Aaron L. Friedberg, *The Weary Titan: Britain and the Experience of Relative Decline, 1895-1905*, Princeton, Princeton University Press, 1988; Fareed Zakaria, *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America’s World Role*, Princeton: Princeton University Press, 1998.

⁵⁰ Jennifer Sterling-Folker, *Organizing the Inter-national: Neoclassical Realism and the Third Image Reversed*, Lahey, 5. Pan-European Meeting of ECPR, Basılmamış Konferans Tebliği, Eylül 2004, s. 1-2.

⁵¹ Ibid.

⁵² Neoklasik gerçekçi yazındaki bu ortak görüş için bkz. Rose, “Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy”, s. 150-151; Schweller, “The Progressiveness of Neoclassical Realism”, s. 320.

⁵³ Fareed Zakaria, “Realism and Domestic Politics: A Review Essay”, *International Security*, Cilt 17, No 1, 1992, s. 197.

⁵⁴ Bkz. Friedberg, *The Weary Titan*; Wohlforth, *The Elusive Balance*; Christensen, *Useful Adversaries*; Schweller, *Deadly Imbalances*. Tüm yeni-klasik gerçekçiler algılamaların önemini vurgularken, Friedberg ve Wohlforth çalışmalarının merkezine bu unsuru yerleştirmişlerdir. Söz konusu görüş için bkz. Rose, “Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy”, s. 158-159. Ayrıca, bkz. Daniel Byman ve Kenneth Pollack, “Let Us Now Praise Great Men: Bringing the Statesman Back In”, *International Security*, Cilt 25, No 4, 2001, s. 107-146.

Yeni-klasik gerçekçileri görelî güç dağılımındaki değişimi tehdit olarak kabul etmeleri nedeniyle yapısal gerçekçilere benzetmek mümkün olmakla birlikte, bu yaklaşımlar arasında görelî güç dağılımı ile ilgili olarak temel bir fark göze çarpmaktadır. Bu çerçevede, gücün görelî dağılımındaki değişim yapısal gerçekçilere göre objektif bir nitelik taşıırken, yeni-klasiklere göre bu değişim devlet adamlarının algılamalarıyla bir anlam taşımaktadır. Gerçekçi teorinin geneline bakıldığında bu teorinin temel unsurlarından birisinin “bizim dışımızda düşüncelerimizden ve deneyimlerimizden bağımsız olarak belirli şeylerin olduğu varsayımı”, yani genel olarak kullandığı nesnel epistemolojisi olduğu gözlenir.⁵⁵ Buna karşılık, yeni-klasik gerçekçilikte bu gerçeklik üzerindeki algılamalar, yani güvenlik tehditleri bağlamında öznel bir yaklaşım hakimdir.

Dolayısıyla, yeni-klasik gerçekçilere göre dış/güvenlik politikası kararları devlet adamları ve elitler tarafından verildiğinden kararlar üzerinde etkili olan fiziksel anlamda görelî güç değişimleri değil, devlet adamlarının buna dair değerlendirmeleridir. Yani, güvenlik tehditlerini incelemek isteyenlerin, devlet adamlarının kendi devletlerinin ve diğer devletlerin görelî güçlerindeki artış hakkındaki değerlendirmelerini ele almaları gerekir. Zakaria'ya göre, “uluslararası politikanın aktörleri devletler değil, devlet adamlarıdır ve onların güçle ilgili algılamaları objektif ölçümlerden daha önemlidir”.⁵⁶

Devlet adamlarının görelî güç dağılımında *algıladıkları* değişimle birlikte taraflar güvenliklerini tehdit altında görebilir ve bu tehdidi bertaraf etme üzere politikalar benimseyebilirler. Devlet adamlarının güç dağılımındaki değişime dair bu algılamalarında iki unsur belirleyicidir. Öncelikle, devlet adamları yukarıda da belirtildiği üzere materyal güç hesaplamaları yaparlar. Devlet adamı, gücünü artıran devletin ve kendi devletinin gücünü hesaplayarak, görelî güç dağılımının tehdit oluşturup oluşturmadığına kanaat getirebilir. Böyle bir değişimin algılanması için gücün doğru hesaplanması şart değildir. Devlet adamları güç hesaplamalarında hata yaparak statükoda kendi devletleri aleyhinde bir değişim meydana geleceğini düşünebilirler. Bu çerçevede, politika oluşturan elitler, gücü tek boyutlu olarak ele alıp, gücün hesaplanmasının çok boyutlu niteliğini ve gücün sayılamayan unsurlarını gözardı edebilirler. Örneğin, politika-olusturucular salt deniz gücünde meydana gelen bir değişimi dikkate alıp, gücün bu somut unsuruna bağlı olarak güç dağılımında bir değişim meydana geldiğini düşünebilirler. Friedberg'e göre, devlet adamları aslında çok boyutlu bir analiz gerektiren güç hesaplamalarında gücün tek bir unsuruna –askeri, ekonomik, mali vb.- odaklanarak güç dağılımında gerçekte var olan ya da olmayan değişimi farklı algılayabilirler.⁵⁷ Yeni-klasik gerçekçiler güç dağılımında varolandan farklı bir değişim algıladıklarında farklı politikalar izleneceğini savunurlar. Bu çerçevede Christensen'in şu sözleri açıklayıcıdır:

Liderler güç dağılımını yanlış algılasa, çatışmanın en hayati noktasında kenara çekilebilir, önemsiz tehditlere aşırı tepki verebilir, veya savaşta yanlış tarafa des-

⁵⁵ Frankel, “Restating the Realist Case”, s. xiii.

⁵⁶ Zakaria, *From Wealth to Power*, s. 42.

⁵⁷ Friedberg, *The Weary Titan*, s. 280.

tek verebilir. Eğer liderler, güçlü devletleri yanlışlıkla zayıf devlet olarak algılasa, güçlünün tarafında yer alıp, dengeleyici gibi değil güçlünün safında yer alan gibi davranabilirler.⁵⁸

Yukarıda belirtildiği üzere, devlet adamları güç artıran bir devletin varlığı halinde, bu devletin ve/veya kendi devletinin görece gücünü doğru ya da yanlış hesaplayarak tehdidin varlığına hükmedebilirler. Kunz'a göre, Irak, ABD'deki politika-oluşturucuların algılamaları çerçevesinde nükleer gücünü revizyonist emeller doğrultusunda artıran bir devlet olarak şekillendirilmiş, bu algılama neticesinde de ABD Saddam rejiminin uluslararası sistemdeki güç dağılımını ABD aleyhinde değiştirebileceğini dikkate alarak 2003 yılındaki Irak saldırısını gerçekleştirmiştir.⁵⁹

Materyal güç hesaplamalarının yanı sıra, devlet adamları devlet-içi faktörlere bağlı olarak da güç dağılımındaki değişimi yorumlayabilirler. Bu hususu vurgulayan Wohlforth'a göre, "güç algılamaları materyal ilişkilerin ölçülmesinden daha dinamikdir".⁶⁰ Bir başka deyişle, karşılarındaki devlet tek bir güç unsuru bakımından dahi güç artırmaya bile, devlet adamları böyle bir durumu zihinlerinde yaratıp, hem kendilerini hem de halkı buna inandırabilir. Devlet adamlarının bu tür algılamalarının temelinde yapısal teorilerde içlerinde ne olduğu ile ilgilenilmeyen ve "kara kutu" olarak sabit kabul edilen devletlerin iç süreçlerinde yaşananlar bulunmaktadır. Bu çerçevede, yeni-klasik yazında devletlerin iç politikası ile ilintili kurumlar, siyasi partiler ve baskı grupları ile milliyetçilik, ideoloji ve düşünsel birtakım faktörlerin devlet adamlarının algıları üzerinde etkili olduğu vurgulanır.⁶¹

Sonuç olarak, ister materyal güç hesaplamalarından, isterse de iç politik unsurlardan etkilenen, devlet adamlarının güç dağılımındaki değişime dair algılamaları yeni-klasik gerçekçiliğin güvenlik tehdidi anlayışını ortaya koymaktadır. Daha genel bir ifadeyle, yapısal gerçekçilikten farklı olarak, yeni-klasik gerçekçilikte karşısında politika oluşturulan tehdit, devlet adamlarının otoriter biçimde algıladığı tehdittir. Bir başka deyişle, yeni-klasik gerçekçi yaklaşım uyarınca, yapının (görelî güç dağılımı) birim faktörlerinin de destekleyici etkisiyle devlet adamlarının algılamalarının süzgecinden geçirilmesi sonucunda güvenlik tehdidinin varlığı tespit edilerek, güvenlik sağlayacak politikalar üretilebilecektir. Zakaria'ya göre, bir devletin davranışlarının en iyi şekilde anlaşılabilmesi için devletin uluslararası sistemdeki konumu, iç politikası, ulusal kültürü ve bireysel olarak karar alıcıları bir arada değerlendirilmelidir.⁶²

⁵⁸ Thomas J. Christensen, "Perceptions and Alliances in Europe, 1865-1940", *International Organization*, Cilt 51, No 1, 1997, s. 68.

⁵⁹ Barbara Kunz, *The Revisionist State in International Politics: What Level of Analysis*, Chicago, APSA, Basılmamış Konferans Tebliği, 2007, http://convention2.allacademic.com/one/apsa/apsa07/index.php?click_key=1, s. 15.

⁶⁰ Wohlforth, *The Elusive Balance*, s. 294.

⁶¹ Söz konusu farklı iç politika değişkenleri hakkında bkz. Jeffrey W. Taliaferro, "State Building for Future Wars: Neoclassical Realism and the Resource-Extractive State", *Security Studies*, Cilt 15, No 3, 2006, s. 487-494; Sterling-Folker, *Organizing the Inter-National*, s. 1-2; Rose, "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", s. 168.

⁶² Zakaria, "Realism and Domestic Politics", s. 197-198.

Güvenlik tehditlerinin içerik olarak askeri nitelikli olduğunu öngören yeni-klasik gerçekçilik hem birey, hem birim hem de yapı değişkenleri eliyle karma bir analiz yapılmasına imkan tanıyarak, güvenlik tehditlerinin nasıl oluştuğunun anlaşılmasında diğer gerçekçi yaklaşımlarla karşılaştırıldığında iyi bir rehber olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, ortaya çıkış gerekçesi itibarıyla gerçekçilere karşı duran Güvenlik Çalışmaları akımlarından Kopenhag Okulunun güvenlik tehditlerinin oluşumu bakımından yeni-klasik gerçekçi güvenlik anlayışı ile kimi benzerlikler içermesi iki yaklaşım arasında karşılaştırma yapılmasını anlamlı kılmaktadır.

Kopenhag Okulunun Güvenlikleştirme Yaklaşımında Güvenlik Tehditleri

Kopenhag Okulunun temeli 1985'te Kopenhag Üniversitesi bünyesinde kurulan "Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi"nde Avrupa Güvenliği çalışma grubunun "Avrupa Güvenliği'nin Askeri-Olmayan Boyutları" başlıklı projesinin hayata geçirilmesi ile atılmıştır.⁶³ Bu tarihten itibaren, özellikle Okulun belkemiği Barry Buzan ve Ole Wæver Kopenhag Okulunun özünü oluşturan üç ana yaklaşımı –güvenlikleştirme, sektörel analiz ve bölgesel güvenlik kompleksleri- ortaklaşa çalışmalarında geliştirmişlerdir. Başlangıçta Wæver veya Buzan'ın bireysel çalışmalarına dayalı bu yaklaşımlar *Security: A New Framework for Analysis* ve 2003'te *Regions and Powers: The Structure for International Security* başlıklı kitaplarda harmanlanmış ve geliştirilmiştir.⁶⁴

Kopenhag Okulunun güvenlik tehditlerinin içeriği ve ortaya çıkışı konusundaki tezlerinin izlerini güvenlikleştirme yaklaşımında bulabiliriz. Kopenhag Okulu, güvenlikleştirme yaklaşımıyla 1970'lerden itibaren başlayan, özellikle de Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte Güvenlik Çalışmaları alt-disiplininin kapsamının kuvvet kullanımı ya da kullanım tehdidi ötesinde ve devlet dışı aktörleri de kapsayacak şekilde genişlemesi taraftarları ile alanın geleneksel anlamını koruması gerektiğini savunanlar arasındaki büyük

⁶³ Bu proje grubunun yayınladığı bazı eserler şunlardır: Egbert Jahn, Pierre Lemaitre ve Ole Wæver, *European Security – Problems of Research on Non-Military Aspects*, Kopenhag, Centre of Peace and Conflict Research, 1987); Ole Wæver, Pierre Lemaitre ve Elzbieta Tromer (der.), *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation*, New York, St. Martin's Press, 1989; Barry Buzan vd., *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*, Londra, Pinter Publishers, 1990; Ole Wæver vd. (der.), *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Londra, Pinter Publishers, 1993. Özellikle bu son kitap akademik camiada bir hayli yankı uyandırmış, Bill McSweeney bu kitabı eleştiren makalesinde ekibi ilk defa "Kopenhag Okulu" olarak tanımlayan kişi olmuştur. Bkz. Bill McSweeney, "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School", *Review of International Studies*, Cilt 22, No 1, 1996, s. 81. Buzan ve Wæver, bu eleştiriye cevaben yazdıkları makalede teorik yaklaşımlarını tanımlayan bu ismi onayladıklarını ortaya koymuşlardır. Barry Buzan ve Ole Wæver, "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies", *Review of International Studies*, Cilt 23, No 2, 1997, s. 241-250.

⁶⁴ Barry Buzan, Ole Wæver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 1998; Barry Buzan ve Ole Wæver, *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.

tartışmadan “üçüncü yol” olarak doğmuştur.⁶⁵ Kopenhag Okulu bu tartışma kapsamında kendini aşamalı biçimde bir yandan Güvenlik Çalışmaları’nın salt askeri sorunlara ve devlet-temelli yaklaşımlara indirgenmemesini öngören geniş güvenlik gündemi taraftarları arasında konumlandırmış, bir yandan da bireylerin varlığını ve refahını etkileyebilecek herşeyin güvenlik sorunu olarak kabul edilmesini reddederek geleneksel görüştekilerin güvenlik kavramının anlamını yitirmesine dair endişelerini gidermiştir. Bir başka deyişle, güvenikleştirme yaklaşımının özünde “Güvenlik Çalışmaları”ni bireylerin, sosyal grupların, ulusların ve insanoglunun varlığı, refahı ve kalkınmasına yönelik tüm tehditlerle uğraşan kapsayıcı-şişirilmiş bir kavramla sonuçlanmaksızın devletler arası askeri ilişkilere odaklanan dar gündemden nasıl uzaklaştırabiliriz” sorusuna cevap bulma güdüsü vardır.⁶⁶

Yukarıdaki gerekçeye ek olarak, güvenlik gündeminin çok geniş biçimde ele alınmasının siyasi hayata dair bir sakıncası olduğu da düşünülmektedir. Güvenlik kelime anlamı itibarıyla, “siyasi öncelikler oluşturan ve kuvvet kullanımını meşrulaştıran, yürütme yetkilerini, gizlilik hakları iddiasını ve diğer aşırı önlemleri yoğunlaştıran” bir kavramı çağırıştır.⁶⁷ Dolayısıyla, *güvenlik* kelimesinin kullanımı bir sorunu ulusal politikacıların gündeminin öncelikli konusu haline getirip, devletin tüm imkanlarıyla seferber olmasını gerektirerek acil bir durum imajı yaratır ve hatta Wæver’e göre, “devletin siyasi düzenini alt-üst eder”.⁶⁸ Bir başka deyişle, geniş güvenlik gündemi anlayışı dahilinde her konunun güvenlik sorunu olarak değerlendirilmesi, devletin normal siyasi süreçler dahilinde uygulamadığı acil önlemler almasını gerektiren sürekli bir alarm ve “paranoya” durumu yaratacaktır. Bu alarm koşulları altında sivil toplumun baskı altında tutulması, devletin müdahaleci ve baskıcı politikalar izlemesi ve ekonominin olumsuz etkiler göstermesi söz konusu olacaktır.⁶⁹ Bu bağlamda, William Shakespeare’in *Macbeth* oyununda geçen “ve hepiniz bilirsiniz ki güvenlik ölümlülerin baş düşmanıdır” repliği biraz abartılı da olsa bu siyasi gerekçenin önemini yansıtmaktadır.⁷⁰

Güvenikleştirme Yaklaşımında Güvenlik Tehditlerinin Kapsamı

Güvenikleştirme yaklaşımı, yukarıdaki gerekçelerin tetiklemesiyle askeri-sorunları da kapsayan ama salt onlarla sınırlı olmayan geniş bir tehdit gündemi benimsemekte, ama eleştirellerin tezlerinin aksine herşeyin tehdit olması anlayışını reddetmektedir. Bu yaklaşım uyarınca, bir sorunun güvenlik tehdidi olabilmesi için bu tehdit karşısında önlem almaya yetkili aktörler tarafından o sorunun herhangi bir öznenin varlığına yöneltilen ve bu nedenle de söz konusu aktörler tarafından rutin siyasi süreçlerin dışına taşan acil ve

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Jef Huysmans, “Revisiting Copenhagen: Or, On the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe”, *European Journal of International Relations*, Cilt 4, No 4, 1998, s. 482.

⁶⁷ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 208.

⁶⁸ Ole Wæver, “Securitisation and Desecuritisation”, Ronnie D. Lipschutz (der.), *On Security*, New York, Columbia University Press, 1995.

⁶⁹ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 208.

⁷⁰ Bölüm 3, Sahne 5, Satır 32-33’de geçen bu replik için bkz. G. K. Hunter (der.), *William Shakespeare – Macbeth*, Londra, Penguin Books, 1967, s. 102.

meşruiyet kazanmış önlemler alınmasını öngören bir sorun olarak tanımlanması gerekir.⁷¹ Bir başka deyişle, söylem yoluyla tehdidin varlığı ve kapsamı inşa edilecektir.

Kopenhag Okulu işlevsel açıdan, sektörel bir analiz çerçevesi oluşturarak, güvenliği askeri, ekonomik, çevresel, toplumsal ve siyasi sektörlerde ele almakta, bir başka deyişle güvenlikleştirme teorisini bu beş sektöre uyarlamaktadır. Güvenlik sektörleri, “o sektörün tüm birimleri arasındaki etkileşim ve ilişkinin belirli bir boyutunu vurgulayan mercekler” olarak tanımlanır. Sektörler, aslında ampirik olarak var olmayan, fakat araştırmada basitlik sağlamak üzere kullanılan analitik araçlardır.⁷² Buzan, Wæver ve de Wilde’ye göre, her sektörde farklılaşan ilişki modelleri şu şekilde betimlenebilir:

... askeri sektör, kuvvete dayalı baskı ilişkileri; siyasi sektör, yetki, yönetim statüsü, ve tanınmaya dair ilişkiler; ekonomik sektör, ticaret, üretim ve finans ilişkileri; toplumsal sektör, kolektif kimlik ilişkileri; ve çevresel sektör de insan faaliyetleri ile gezegenin biyosferi arasındaki ilişkilerle ilgilidir.⁷³

Kopenhag Okulunun güvenlikleştirme teorisini uyarladığı sektörel yaklaşımı incelediğinde Adan Z’ye herşeyin güvenlik tehdidi olarak söylemde inşa edildiği görülmektedir. Askeri sektörde devlet içi ayrılıkçı, devrimci, terörist hareketler ile klasik anlamdaki dış tehditler; çevre sektöründe insanlığı tehdit eden doğal afetler ve insan yapımı çevresel sorunlar; ekonomi sektöründe dış kaynaklara ulaşımın engellenmesi; toplumsal sektörde toplumların biz duygusuna zarar verebilecek nitelikteki göç, entegrasyon, dil ve kültür değişimi, açlık vb. her türlü sorun ve son olarak da siyasi sektörde ideolojik tehditler ve diplomatik tanımama gibi konular güvenlik tehditleri olarak nitelendirilebilmektedir. Fakat bu nitelendirmenin temel kriteri söylemdir.⁷⁴ Söylemde dile getirilmeyen hiç bir şey tehdit olarak kabul edilmeyecektir. Bir başka deyişle, güvenlikleştirme, tehditlerin kapsamı kadar tehditlerin ortaya çıkışında da belirleyici bir yaklaşımdır.

Güvenlikleştirme Yaklaşımında Güvenlik Tehditlerinin Ortaya Çıkışı

Kopenhag Okulu güvenlikleştirme yaklaşımında dil felsefesindeki söz edimi teorisinden yararlanır. Okul, güvenlikleştirmeyi, “siyasi bir toplulukta birşeyin değerli bir öznenin varlığına yönelik bir tehdit olarak kabul edilen ve bu tehdide karşı acil ve olağandışı önlemler alınması çağrısında bulunmayı sağlayan süjeler arası bir anlayışın inşa edildiği başarılı bir söz edimi” olarak tanımlamaktadır.⁷⁵ Kopenhag Okulu güvenlikleştirme kuramını geliştirirken söz edimlerinden etkilenmekle birlikte, farklı unsurları harmanlayarak kendine

⁷¹ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 5, 23-24; Buzan ve Wæver, *Regions and Powers*, s. 491.

⁷² Bu görüşler için bkz. Ole Wæver, “Securitising Sectors? Reply to Eriksson”, *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 334-340; Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 7-8 ve 168. Kopenhag Okulunun sektörel yaklaşımına getirilen eleştiriler için bkz. Johan Eriksson, “Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts”, *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 315-318.

⁷³ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 7 ve 27.

⁷⁴ Sektörler bazında tehditler için bkz. ibid.

⁷⁵ Wæver ve Buzan, *Regions and Powers*, s. 491.

özgü nitelikleri bulunan bir *güvenlik söz edimi* anlayışı geliştirmiştir. Kopenhag Okulu güvenikleştirme teorisi vasıtasıyla temelde dil teorisinin yaklaşımlarını kullanan bir söz edimi varsayımına sahiptir, fakat siyaset teorisi ile sosyal inşacılık anlayışlarını kullanarak kendine has özellikleri bulunan bir söz edimi perspektifi geliştirmiştir. Bir başka deyişle, Kopenhag Okulu sorunların siyasal söz edimi olarak ve söyleme dayalı sosyal inşa yoluyla güvenikleştirilerek tehdide dönüştüğünü ifade etmektedir.

Siyasal Söz Edimi Olarak Tehditlerin Ortaya Çıkışı

Kopenhag Okulu güvenikleştirme yaklaşımında dil felsefesinin inceleme konularından birisi olan ve John L. Austin tarafından özellikle *How to do Things with Words* başlıklı kitapla geliştirilen söz edimi teorisini kullanır.⁷⁶ Austin tümceleri olgu bildiren ve gözlemleyiciler olarak adlandırılan tümceler ile bir edim ortaya koyan ve edimsel olarak adlandırılan tümceler olarak ikiye ayırmaktadır.⁷⁷ Söz edimi kuramının temelinde yer alan edimseller, birşeyin doğru ya da yanlış olduğunu betimleyen tümceler değildir; edimseller yeni bir gerçeklik yaratır.⁷⁸ Örneğin, bir geminin denize indirilmesi dolayısıyla düzenlenen törende birinin “bu gemiye *Queen Elizabeth* adını veriyorum” tümcesini kullanması ile gemiye ad verilmekte, bir edim ifa edilerek, bir gerçeklik yaratılmaktadır.⁷⁹

Austin edimsellik anlayışı ve söz edimi kuramıyla dil felsefesine önemli bir katkı sağlamıştır. Buna karşılık, bu kuram özellikle 1970’lerden itibaren yoğun eleştirilere maruz kalmıştır.⁸⁰ Bu eleştirilerden birisi de güvenikleştirme teorisi üzerinde etkisi olan ikinci dil filozofu Jacques Derrida’ya aittir.⁸¹ Derrida da Austin gibi söz edimlerinin yeni bir gerçeklik inşa ettiği görüşündedir. Derrida, *Signature-Event-Context* başlıklı makalesinde Austin’in söz edimleri kuramının önemini teslim etmekle birlikte, yazara söz edimi kuramının konuşmaya tanıdığı önceliğe dair eleştiriler yöneltmiştir.⁸² Derrida’ya göre, söz edimi kuramının içine düştüğü yanlış, yazıyı konuşmanın temsili olarak değerlendirip, ikincil konuma itmesidir. Derrida, söz edimleri kuramında yazının önceliğine ek olarak “metnin dışında birşey yoktur” anlayışını geliştirmiştir.⁸³ Bir başka deyişle, “metnin anlamı sadece cümlenin içindedir, üzerinde ve ötesinde aranmamalıdır.”

⁷⁶ Kavramın İngilizce karşılığı “speech act”, genelde benimsenen Türkçe karşılığı da “söz edimi”dir. Bu çeviri için bkz. John R. Searle, *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi*, çev. Levent Aysever, Ankara, Aytaç Yayınları, 2000. John L. Austin, *How to do Things with Words*, Oxford, Oxford University Press, 1976.

⁷⁷ Austin, *How to do Things with Words*, s. 1-3. Bu kavramların orijinaleri sırasıyla “constatives” ve “performatives” şeklindedir. Türkçe karşılıklarında Aysever’in Searle çevirisi dikkate alınmıştır.

⁷⁸ Holger Stritzel, “Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond”, *European Journal of International Relations*, Cilt 13, No 3, 2007, s.361.

⁷⁹ Bu ve benzer örnekler için bkz. Austin, *How to do Things with Words*, s. 5-6.

⁸⁰ Savas L. Tsohatzidis (der.), *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives*, Londra, Routledge, 1994.

⁸¹ Güvenikleştirme teorisinde Derrida etkisi için bkz. Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 46-47, dipnot 5; Wæver ve Buzan, *Regions and Powers*, s. 72.

⁸² Jacques Derrida, “Signature, Event, Context”, Gerald Graff Evanston (der.), *Limited Inc.*, çev. Samuel Weber, IL, Northwestern University Press, 1988, s. 1-23.

⁸³ Jacques Derrida, *Of Grammatology*, çev. Gayatri Chakravorty Spivak, Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1976, s.158.

Sonuç olarak, söz edimleri kuramında Austin ve Derrida'nın ortak paydaları uyarınca tümceler yeni bir gerçeklik inşa etme gücüne sahip edimler içerir. Güvenlik kavramı ve söz edimi ilişkisi ile güvenliğin içerdiği edimleri Wæver'in şu cümlelerinde açıkça görmek mümkündür:

Güvenliği dil teorisinin yardımıyla, söz edimi olarak görüyoruz. Bu kullanımda, güvenlik birşeyin daha gerçek olduğuna değinen bir işaret değil, sözcüğün kendisi eylemdir...[Güvenliği] sözcükleterek (bahse girmekte, söz vermekte, gemiyi adlandırmakta olduğu gibi) birşey yapılır. "Güvenlik" sözcükleterek, bir devlet temsilcisi belirli bir gelişmeyi özel bir alana taşıyarak, bunu bertaraf etmek üzere gerekli önlemleri almak için özel hak iddiasında bulunur.⁸⁴

Güvenlikleştirme teorisinin bugün vardığı noktada yeni bir gerçeklik oluşturan güvenlik söz ediminin kapsadığı üç edimden bahsedebiliriz: İlk olarak, bir sorunun varlığına dair tehdit olarak sunulması gerekir. Wæver'e göre "elitler, bir sorunu güvenlik sorunu olarak ilan ettiğinde, o sorun güvenlik sorunudur."⁸⁵ Bu sorun için herhangi bir içeriksel kısıt bulunmamaktadır. İkinci olarak, sunulan tehdit aciliyet arz ederek rutin siyasi süreçler ötesinde olağandışı tedbirler alınmasını öngörmelidir. "Varlığına yönelik tehdidin belirtilmesi, onunla mücadele edilecek olağandışı önlemleri meşrulaştıracaktır." Böylece güvenlik sorunları ile baş etmek üzere kuvvet kullanımı da dahil olmak üzere zorunlu askerlik, vergi, gizlilik, istihbarat gibi özel ve olağandışı birtakım yetkiler kullanılacaktır.⁸⁶ Güvenlik sözcüğünün üçüncü edimi ilgili kitlenin, karşısında olağandışı tedbirler alınması gereken varlığına dair tehditlere ilişkin söylemi kabul etmesine ilişkindir. Bir başka deyişle, tehdit elitler tarafından olağanüstü tedbirlerin alınmasını gerektirecek şekilde sözcüklecek ve ilgili kitle de tehdidin varlığına ikna olacaktır. Aksi takdirde, güvenlik tehdidi oluşumundan bahsedilemez. Bu çerçevede güvenlikleştirmenin üç önemli bileşeni vardır: Mevcudiyete dair tehditler, acil önlemler ve dinleyici kitlenin mevcudiyete dair tehdit iddiasını kabul edip, acil önlemleri onaylaması.

Bu üç edim çerçevesinde söz edimi kuramı ve güvenlikleştirme arasındaki ilişkiye baktığımızda, Kopenhag Okulunun dil teorisinden temelde yararlandığını, fakat aslında kendine özgü bir söz edimi yaklaşımı geliştirdiğini görürüz. Güvenlikleştirme, bu anlamda dil teorisi ile siyaset teorisini harmanlayarak ve siyaset teorisinden Carl Schmitt ve Hannah Arendt gibi teorisyenlerin görüşlerinden esinlenerek özel bir tür söz edimi niteliği kazanmıştır.

Güvenlik söz ediminin içerdiği "mevcudiyete kastedilen tehditler" kavramı, Schmitt'in dostluk-düşmanlık temelinde tanımlanan *siyasal* kavramı ile ilişkilidir. Bu ilişkiyi anlamak için öncelikle Schmitt'in siyasal kavramını nasıl tanımladığına bakılmalıdır:

Siyasal eylem ve saikleri açıklamakta kullanılacak özgür siyasal ayırım, dost-düşman ayırımıdır...En uç noktadaki dost-düşman karşıtlığına yaklaşan her somut

⁸⁴ Wæver, "Securitization and Desecuritization", s. 55. Benzer ifadeler için bkz. Ole Wæver, *Concepts of Security*, Kopenhag, University of Copenhagen Press, 1997, s. 48.

⁸⁵ Wæver, *Concepts of Security*, s. 49.

⁸⁶ Ole Wæver, *Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*, Chicago, PI-PES, Basılmamış Konferans Tebliği, 2003, s. 9.

karşıtlık o oranda siyasallaşır...Herhangi bir dilsel, ahlaki, etnik ya da başka bir karşıtlık, insanları dost ve düşman olmak üzere etkili biçimde ayırmayı başaracak denli güçlü ise, siyasal bir karşıtlığa dönüşür...Siyasal düşmanın ahlaki açıdan kötü, estetik açıdan çirkin ya da ekonomik anlamda rakip olması gerekmez, hatta siyasal düşmanla iş yapmak avantajlı bile gözükebilir. Önemli olan siyasal düşmanın öteki, yabancı olmasıdır. Siyasal düşmanın, varoluşsal anlamda en yoğun haliyle başka bir varlık ve yabancı olması yeterlidir.⁸⁷

Güvenlikleştirme sürecinde, bir sorun *mevcudiyete dair tehdit* olarak sunulurken ötekileştirilmekte, böylece “siyasal” niteliği taşıyan bir söz edimi şekline bürünmektedir. Bu durumda ötekilik, siyasallaşma kriteri olarak karşımıza çıkmaktadır. Huysmans’ın da belirttiği gibi, Hobbes’un doğa halini çağrıştıracak şekilde vahşi ölüm korkusunun ötekileştirilmesi ile Schmitt esintili bir yaklaşım oluşmaktadır.⁸⁸ Bir başka deyişle, Schmitt’in düşman olarak tanımladığı öteki, güvenlikleştirme sürecinde varlığa kasteden tehdittir; bu nedenle de güvenlik söz edimi siyasal nitelikte bir söz edimidir.

İkinci olarak, güvenlikleştirme sürecinde bir aktörün mevcudiyete kasteden tehdit iddiasında bulunup, bu tehdidi bertaraf etmek üzere olağandışı önlemler almasına dair anlayışta da Schmitt’in egemenlik yaklaşımı sentezinin izlerini görmek mümkündür.⁸⁹ Schmitt’e göre egemenlik, hakimiyet ya da baskı tekeli değil, karar tekelidir;⁹⁰ “egemen, istisnalara karar verendir.”⁹¹ Bir başka deyişle egemen, mevcut siyasi düzene yönelik bir tehdidin ne zaman aciliyet teşkil ettiğine ve siyasal düzenin korunması için normal kural ve süreçlerin askıya alınmasına karar veren otoritedir. Yani egemen “aşırı bir aciliyet olup olmadığına ve bunun giderilmesi için ne yapılacağına karar verendir.” Bu anlayışa “egemenliğin kararçı teorisi” denilmektedir.⁹²

Schmitt’in bu yaklaşımı ilk bakışta güvenlikleştirme sürecinde bir aktörün otoriter biçimde güvenlik tehdidinde karar verip, bunun için istisnai önlemler almasını çağrıştırmaktadır. Aktör, bu eylemine meşruiyet sağlamak için de varlığa dair tehdit söylemini

⁸⁷ Carl Schmitt, *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin ve Üç Değerlendirme*, çev. Ece Göztepe, İstanbul: Metis, 2005, s. 47, 49, 50, 57. Schmitt’in siyasal kavramı hakkında bkz. Ernst-Wolfgang Böckenförde, “The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt’s Constitutional Theory”, David Dyzenhaus (der.), *Law as Politics: Carl Schmitt’s Critique of Liberalism*, Durham, Duke University Press, 1998, s. 37-56; Renato Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*, Cardiff University of Wales Press, 1998, s. 169-179.

⁸⁸ Jef Huysmans, “The Question of the Limit: Desecuritization and the Aesthetics of Horror in Political Realism”, *Millenium – Journal of International Studies*, Cilt 27, No 3, 1998, s. 571.

⁸⁹ Schmitt’in egemenlik kavramı hakkındaki görüşleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Carl Schmitt, *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*, çev. G. Schwab, Cambridge, MIT Press, 1985; Renato Cristi, “Carl Schmitt on Sovereignty and Constituent Power”, Dyzenhaus (der.), *Law as Politics*, s.179-195; John P. McCormick, “The Dilemmas of Dictatorship: Carl Schmitt and Constitutional Emergency Powers”, Dyzenhaus (der.), *Law as Politics*, s.217-251.

⁹⁰ Cristi, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism*, s.108.

⁹¹ Schmitt, *Political Theology*, s.5.

⁹² Michael C. Williams, “Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics”, *International Studies Quarterly*, Cilt 47, No 4, 2003, s. 516-517.

dramatikleştirecektir. Bu anlayış yeni-klasik gerçekçilikle bazı paralellikler içermektedir. Yeni-klasik gerçekçi güvenlik anlayışında karşısında politika üretilen tehdit devlet adamının düşüncelerinin süzgecinden geçen tehdittir. Devlet adamı, durum değerlendirmesi yaparak, tehdit varlığına karar verir. Yani, herhangi bir durum devlet adamının aklının süzgecinden geçtikten sonra karşısında politika üretilen bir tehdiye dönüşür. Yeni-klasik gerçekçilikte bu subjektif anlayış hakimdir; yani güvenlik tehdidinin varlığına subjektif olarak devlet adamı zihninden geçenler doğrultusunda otoriter biçimde karar verecektir. Bu görüşlerin Schmitt'in siyaset anlayışı ile paralellği çok açıktır. Bununla birlikte, ne Schmitt'in görüşleri ne de yeni-klasik anlayış uyarınca devlet adamı karşısında önlem alacağı tehdidin var olup olmadığı konusunda ilgili kitle onayına gerek duymaz. İlgili kitlenin alınacak önlemlere rıza göstermesi sadece eylemlere meşruiyet sağlayacaktır. Dolayısıyla, devlet adamının ya da güvenikleştiren aktörün tehdidin var olup olmadığına karar vermesi itibarıyla, yani subjektif anlayışlarıyla ilk bakışta benzerlik arz eden yeni-klasik gerçekçilik ve Kopenhag Okulu Schmitt çizgisindedir.

Buna karşılık, önce güvenlik aktörlerinin güvenlik sözcelemesi ile güvenlik ediminin gerçekleştiğini iddia eden Okul, ardından da güvenlik aktörlerinin güvenlik tehdit ve politikalarına öznel olarak karar verip, bunu kitlelere empoze ettiği görüşüne karşı çıkar.⁹³ Güvenikleştirme sürecinin üçüncü unsuru dikkate alındığında, güvenlik söz edimine, yani varlığa dair tehdit iddiasına ve alınacak olağandışı tedbirlerle ilgili aktör ile ilgili kitlenin beraber karşılıklı etkileşim doğrultusunda karar verdikleri sonucu ortaya çıkar. Bu anlamda da güvenikleştirme yeni-klasik gerçekçilikten farklı olarak tam anlamıyla subjektif bir süreç değil, aksine sùjeler arasında (*intersubjective*) geçen bir süreçtir. *Security: A New Framework for Analysis* başlıklı çalışmada dinleyici kitle onayı güvenikleştirme için *sine qua non* olarak ileri sürüldüğünden, Okul aslında subjektif değil sùjeler arasında bir süreci ima etmektedir. Sadece bunu tutarlı ve net ifadelerle yansıtamamıştır. Wæver, bu ifade karışıklığını 2003 tarihli çalışmasında şu sözlerle gidermiştir: “Güvenliği analiz edenler Kopenhag Okulu argümanını objektiften subjektife dönüşen olarak anlama eğilimlidir. Bu doğru değildir. Bir sorunun güvenikleştirilmesine bireysel algılamalarla karar verilmez -bu sùjeler arasında siyasi bir süreçtir.”⁹⁴

Dolayısıyla, ilk bakışta Schmitt etkisi ve öznellik unsurları bakımından yeni-klasik gerçekçilikle ortak noktalarının bulunduğunu iddia edebileceğimiz güvenikleştirme teorisi ayrıntılı olarak incelendiğinde yeni-klasik gerçekçilikten ve Schmitt etkisinden kısmen uzaklaşmaktadır. Buna karşılık, yine de Gerçekçi Güvenlik Çalışmaları'nın genelindeki objektif anlayışa karşı çıkmaları nedeniyle yeni-klasik gerçekçiler ve güvenikleştirme yaklaşımı doğrultusunda Kopenhag Okulu mensupları ortak bir paydada birleşmektedir.

Sonuç itibarıyla, yukarıda belirtilenler doğrultusunda Kopenhag Okulu üzerindeki Schmitt etkisinin iddia edildiği kadar belirleyici olmadığını söylemek mümkündür. Okul, bu bağlamda aslında satır aralarında ismini zikrettikleri Alman siyaset bilimci Hannah

⁹³ Williams, “Words, Images, Enemies”, s. 523; Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s.25-26.

⁹⁴ Wæver, *Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*, s.12.

Arendt'in de görüşlerine başvurmaktadır.⁹⁵ Dolayısıyla, güvenlikleştirmenin özel bir tür siyasal edim olarak ortaya çıkışında Kopenhag Okulunun Schmitt-Arendt arası bir noktada kendini konumlandığını söylemek mümkündür. Arendt için politika, Schmitt'in öngördüğünün aksine, bir aktörün bireliliğine değil, birlikteliğe ve çoğulculuğa işaret eden bir olgudur. Şu ifadeler Arendt'in siyasal yaklaşımını daha iyi anlamak için açıklayıcıdır: "Gerçek siyasal edim, ikna ya da caydırma şeklindeki- formel olması gerekmeyen, fakat konuşma, görüş alışverişi olan- sözdür. Siyasal söz, kamu yararına hizmet edecek konularda karar verme sürecinin parçası olarak müzakere ya da tartışmadır."⁹⁶

Güvenlikleştirme, pek çok özelliği itibarıyla Arendt'in "polis" yaklaşımı ile benzerlik arzeder; fakat bu benzerliğin en çok belirginleştiği nokta siyasal eylemin süjeler arasında karar verilen niteliğidir. Tıpkı siyasal eylem gibi güvenlik edimi de güvenlikleştiren ve dinleyici kitle arasındaki ilişki sonucu ortaya çıkmaktadır. Bir başka deyişle, ilgili kitle varlığa dair tehdit sunumuna ikna olmalı ve normal şartlarda uyulacak kurallara uyulmamasını öngören olağan dışı tedbirlerin alınmasına müsamaha göstermelidir. Aksi takdirde güvenlikleştirme değil, "güvenlikleştirme adımı" bahsedilecektir.⁹⁷ Dolayısıyla, kitle ikna olmazsa bir sorun güvenlik tehdidi olarak nitelendirilemeyecektir. İlgili kitle iknasının ilke olarak güvenlikleştirmenin olmazsa olmaz koşulu olarak ileri sürülmesi, bu yaklaşımın özünde Schmitt ötesinde Arendt'in siyasal anlayışının izlerinin bulunduğunu gösterir.

Sonuç itibarıyla, "Schmitt mi, Arendt mi" tartışması bir kenara bırakıldığında, varlığa dair tehditler, olağandışı önlemler ve bunların ilgili kitle onayı çerçevesinde meşrulaştırılması güvenliği dil teorisinden esinlenen, siyaset teorisi içinde konumlanan bir kavram haline dönüştürmektedir. Zaten Okulun "güvenlikleştirme, siyasileştirmenin aşırı ucu" ifadesi bu anlayışı en iyi şekilde özetler.⁹⁸ Bu suretle, güvenlik bireysel anlamda insana zarar veren herşeyle de tanımlanmayacaktır.⁹⁹ Bir başka deyişle, siyaset teorisinden esinlenen görüşler güvenlik kavramının sınırlarının çizilmesine yardımcı olan kriterler getirmiştir. Bir sorun bir objenin bekâsına dair tehdit olarak sunulup, olağandışı önlemler gerektiriyorsa ve bu duruma ilgili kitle ikna olmuşsa güvenlik tehdidinden bahsedilebilecektir.

⁹⁵ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 33, 142-143 ve Wæver, *Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*, s.14, dipnot 43.

⁹⁶ Hannah Arendt, *İnsanlık Durumu*, çev. Bahadır Sina Şener, İstanbul, İletişim, 1994, s.306; George Kateb, "Political Action: It's Nature and Advantages", Dana Villa (der.), *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, s.133. Arendt'in siyasal anlayışı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Maurizio Passerin d'Entrèves, *The Political Philosophy of Hannah Arendt*, Londra, Routledge, 1994; Craig Calhaun ve John McGowan (der.), *Hannah Arendt and the Meaning of Politics*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1997; Philip Hansen, *Hannah Arendt: Politics, History and Citizenship*, Cambridge: Polity Press, 1993.

⁹⁷ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s.25.

⁹⁸ Ibid., s.29.

⁹⁹ Ibid., s.21.

Söyleme Dayalı Sosyal İnşa Yoluyla Tehditlerin Ortaya Çıkışı

Kopenhag Okuluna göre siyasal bir tür söz edimi olan güvenikleştirme söyleme/metin analizine dayalı bir sosyal inşa sürecidir. Bir başka deyişle, güvenlik tehditleri süjeler arasında söylemle inşa edilir.¹⁰⁰ Güvenlik kelimesi kullanıldığında amaç varolan durumu betimlemek değil, yeni bir gerçeklik inşa etmektir. Bu çerçevede, Kopenhag Okulu güvenliğin kapsamını anlamak üzere güvenikleştirme teorisini benimseyen postyapısalcılar, postmodernler, feministler ve sosyal inşacıların başvurduğu söylem analizi metodolojisinden yararlanmaktadır; yani Kopenhag Okulu için önemli olan metindir. “Güvenlik alanında metin analizi ile uluslararası güvenlik sorunları ortaya çıkar.”¹⁰¹ Bu metnin yazılı olması ya da sesli olarak dile getirilmesi arasında fark gözetilmez. Bu anlamda güvenikleştirme ne Austin ne de Derrida çizgisindedir. Metnin önemine yapılan vurgu, güvenikleştirme teorisini kullanan yazarların sadece metnin içindeki analiz edeceğini, bunun ötesinde gizli niyetler, gizli gündemler vb. aktörlerin kafasının içinden geçen ve anlaşılması mümkün olmayan düşüncelerle ilgilenmeyeceğini ve yorum yapmayacağını ortaya koyar. Wæver, kullanılan söylem analizini şu şekilde betimler: “Söylem analizi, kamu metinleri üzerinden işler. Aktörlerin düşünce, niyet, gizli niyet ve planlarını anlamaya çalışmaz...Bizi ilgilendiren bireysel karar alıcıların gerçekte neye inandıkları, bir nüfusun ortak inanışları değil, aktörlerin ilişkilerinde hangi kodları kullandıklarıdır”.¹⁰² Bu anlamda, Kopenhag Okulu ilke olarak Derrida'nın “metnin dışında birşey yoktur” felsefesini benimseyerek, içinde bulunulan şartlardan bağımsız bir güvenlik inşasından bahsetmektedir.

Kopenhag Okulu, ilke olarak, “kimin güvenlik söz ediminde bulunduğu”, “neyin güvenikleştirme olduğu” konularında sabit, verili, objektif, olmazsa olmaz kriterlerin olmadığını vurgular. Bu çerçevede, hiç kimse güvenlik sözceleminde bulunma konusunda mutlak güç sahibi değildir. Mesela, çevre hareketleri, daha önce güvenlik söz ediminde bulunmamışken, 1970'lerde güvenikleştiren aktör sıfatını kazanmışlardır. Benzer şekilde, bir konunun güvenikleştirilmiş olması, onun sabit ve sonsuza kadar öyle kalacağı anlamını taşımaz. Örneğin komünizmin Doğu Avrupa'da Soğuk Savaş döneminde güvenikleştirilmiş olması, süreklilik arzeden bir durum yaratmamış, bir sonraki güvenikleştirme için komünizm referans oluşturmamıştır. Sonuç olarak, metnin ötesinde güvenlik unsurlarının

¹⁰⁰ Bu anlamda Kopenhag Okulu sosyal inşacılık yaklaşımından izler taşımaktadır. Bu çerçevede Okul, düşünce, norm, inanç ve kültür kavramlarının materyal unsur ve açıklamaların yerine geçtiğini öngören *geleneksel inşacılık* anlayışına [Örneğin, Alexander Wendt, “Anarchy is What States Make of it: The Social Construction of Power Politics”, *International Organization*, Cilt 46, No 2, 1992, s. 391-425; Peter J. Katzenstein (der.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, New York: Columbia University Press, 1996; Martha Finnemore, “Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism”, *International Organization*, Cilt 50, No 2, 1996, s. 325-347]] değil, söylem doğrultusunda güvenlik unsurlarının inşa edildiğini savunması itibarıyla söylem analizini kullanan *eleştirel inşacılık* perspektifine [ayrıntılı bilgi için bkz. Henrik Larsen, *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*, Londra, Routledge, 1997] yakın durmaktadır.

¹⁰¹ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 24.

¹⁰² Ole Wæver, “Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory”, Lene Hansen ve Ole Wæver (der.), *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States*, Londra, Routledge, 2001, s. 26-27.

inşası üzerinde belirleyici olan objektif, verili, değişmez kriterler yoktur. Bu hususlar ışığında, Kopenhag Okulu Derrida çizgisini takip ederek, söz edimlerinin özerk biçimde edim üretme gücünden hareketle, güvenlik tehditlerinin içinde bulunduğu şartlardan tamamen bağımsız, objektivist anlayıştan uzak biçimde söylemle inşa edildiğini ilke olarak benimsemiştir.

Sonuç

Kopenhag Okuluna göre sorunlar objektif olarak varlık gösterebilirler, ancak güvenlikleştiren aktörün söylemi doğrultusunda tehdide dönüşebilirler. Eriksson'un da belirttiği üzere "savaş, terörizm, hastalık ya da kirlilik siyasi müteşebbis onları tehdit olarak tanımlarsa tehdide dönüşmektedir."¹⁰³ Okul, güvenlikleştiren aktörü, "bir objenin varlığına yöneltilen bir tehdit bulunduğunu ilan ederek sorunları güvenlikleştiren" birim olarak tanımlamaktadır. Yani, güvenlik söz ediminde bulunan "siyasi liderler, bürokrasi, hükümet, lobi ve baskı grupları" olarak nitelendirilebilecek kişi ya da gruplar bu kapsamdadır.¹⁰⁴

Bu çalışma, güvenlikleştiren aktörün rolü bakımından Kopenhag Okulu yeni-klasik gerçekçilikle kısmen paralellik gösterdiğini iddia etmektedir.¹⁰⁵ Yeni-klasik gerçekçilikte devlet adamı objektif bir sorunu algılamaları çerçevesinde tehdide dönüştürürken, güvenlikleştirme teorisinde güvenlikleştiren aktör söylemle birşeyin tehdit olduğu iddiasında bulunan kişidir. Bu bağlamda, her iki yaklaşımda da ilgili aktör, tehdit gündemini belirlemektedir.¹⁰⁶ Örneğin, ABD Başkanı George W. Bush 29 Ocak 2002 tarihli "Birliğin Durumu" konuşmasında "Şer Ekseni" olarak tanımladığı İran, Irak ve Kuzey Kore'nin kitle imha silahları geliştirip, terörizme destek vererek ABD'yi ve dünyayı tehdit ettiğini belirtip algılarıyla ya da söylemle bir tehdit gündemi oluşturmaktadır.¹⁰⁷

Bu makro benzerliğe karşın, iki yaklaşım arasında iki fark gözlenir. İlk fark algılama-söylem arasındaki ayrımla ortaya çıkar. Yeni-klasik gerçekçilikte devlet adamının tehdit gündemi belirlemesi bilinçli bir tercih değildir, objektif koşullar hakkında doğru veya yanlış algılamalarla güvenlik tehdidinin varlığına karar verilir. Buna karşılık, Kopenhag Okulunda güvenlikleştiren aktörün objektif olarak var olan sorunların güvenlik söyleminde yer alıp almaması tercihi bilinçli siyasi bir kararı yansıtır. Güvenlikleştiren aktör tehdit gündemi yaratarak, olağan-dışı bir takım politikalar benimseyecektir. İkinci fark da kitle onayı ile ilgilidir. Bu noktada, Arendt'in polis yaklaşımından da esinlenildiği üzere ilgili kitlenin bu söyleme onay vermesi halinde güvenlikleştirmenin gerçekleşeceği

¹⁰³ Johan Eriksson, "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams", *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 347.

¹⁰⁴ Buzan, Wæver ve de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, s. 36, 40.

¹⁰⁵ Güvenlikleştiren aktör yeni-klasik gerçekçilikte devlettir, Kopenhag Okulunda ise aktör-çeşitliliği ilke olarak benimsemiştir.

¹⁰⁶ Tehdit gündemi belirlenmesi konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Johan Eriksson ve Erik Noreen, *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model*, Uppsala, Uppsala Peace Research Papers, 2002.

¹⁰⁷ Bush'un konuşmasının tam metni için bkz. <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/print/20020129-11.html>.

ve tehditlerin “tehdit” olacağı hatırdta tutulmalıdır. Aktör, söylemde yer alacak tehdit gündemini belirlerken, gündeme onay verecek makam ilgili kitledir. Yeni-klasik gerçekçilikte ise güvenlikleştiren aktörün tehdidin varlığına dair verdiği karar nihaidir, kitlenin bu tehdit söylemine onay vermesi gerekmez. Bu bağlamda, yeni-klasik gerçekçilik tam anlamıyla Schmitt esintili bir teori iken, Kopenhag Okulu Schmitt-Arendt görüşleri arasında gelgitler içeren bir yaklaşıma imza atmıştır.

Sonuç itibarıyla, güvenlik tehditleri bakımından Kopenhag Okulu güvenlikleştirme yaklaşımı ile gerçekçi geleneğin büyük çoğunluğunda benimsenen objektivist epistemolojiye karşı çıkmaktadır. Buna karşılık, gerçekçilik yeknesak bir okul değildir. Bu çerçevede, yeni-klasik gerçekçiler tehdit içeriği bakımından genel gerçekçi anlayışı benimsemekle birlikte, gerçekçiliğin bütünündeki nesnel epistemolojiye karşı çıkar ve devlet adamlarının algıladıkları/yanlış algıladıkları çerçevesinde tehdit gündeminin belirleneceğini öngörür. Bu anlamda, Kopenhag Okulu yeni-gerçekçilerin öznel güvenlik anlayışına yakın biçimde kendini konumlandırır, zira güvenlikleştirme teorisinde tehdit gündemini belirleyen de güvenlikleştiren aktördür.

Bu görelî yakınlık, Kopenhag Okulu ile yeni-klasik gerçekçiliği karşılaştırmayı anlamlı hale getirmektedir, zira ortaya çıkışından bugüne Okulun gerçekçi yaklaşımların anti-tezi olarak doğup geliştiği vurgulanmaktadır. Bu epistemolojik benzerliğe karşın güvenlik tehdidinin içeriği bakımından Kopenhag Okulu yeni-klasik gerçekçi anlayıştan ve gerçekçi geleneğin bütününden çok farklı bir noktada kendini konumlandırır. Yeni-klasik gerçekçiler için tehdit algıyla şekillenen askeri güç artışı ile özdeşdir, Kopenhag Okuluna göre ise söylem düzlemine taşınan ve ilgili kitle onayı alan her sorun güvenlik tehdidi niteliği kazanabilir. Bir başka deyişle, algı ve söylem ayrıştırılmaz biçimde iç içe geçse dahi yeni-klasik gerçekçi görüşte güvenlik asla Kopenhag Okulunun geniş perspektifiyle okunmamaktadır.

Kaynakça

- Arendt, Hannah, *İnsanlık Durumu*, çev. Bahadır Sina Şener, İstanbul, İletişim, 1994.
- Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, *Türkçe Sözlük Cilt I*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2005.
- Austin, John L., *How to do Things with Words*, Oxford, Oxford University Press, 1976.
- Ayoob, Mohammed (der.), *Regional Security in the Third World*, Londra, Croom Helm, 1986.
- Azar, Edward A. ve Chung-in Moon (der.), *National Security in the Third World: The Management of Internal and External Threats*, Aldershot, Edward Elgar, 1988.
- Aydın, Mustafa, "Uluslararası İlişkilerin Gerçekçi Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği", *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, Cilt 1, No 1, 2004, s. 33-60.
- Baldwin, David, "The Concept of Security", *Review of International Studies*, Cilt 23, No 1, 1997, s. 5-26.
- Bilgin, Pınar, "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları", *Stratejik Araştırmalar*, Cilt 8, No 14, 2010, s. 69-96.
- Booth, Ken, "Security and Emancipation", *Review of International Studies*, Cilt 17, No 4, 1991, s. 313-326.
- , "Critical Explorations", Ken Booth (der.), *Critical Security Studies and World Politics*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 2005, s. 15.
- Böckenförde, Ernst-Wolfgang, "The Concept of the Political: A Key to Understanding Carl Schmitt's Constitutional Theory", David Dyzenhaus (der.), *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, Durham, Duke University Press, 1998, s. 37-56.
- Buzan, Barry, *People, States, and Fear: The National Security Problem in International Relations*, Brighton, Harvester Wheatsheaf, 1983.
- Buzan, Barry vd., *The European Security Order Recast: Scenarios for the Post-Cold War Era*, Londra, Pinter Publishers, 1990.
- Buzan, Barry, Ole Wæver ve Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 1998.
- Buzan, Barry ve Ole Wæver, "Slippery? Contradictory? Sociologically Untenable? The Copenhagen School Replies", *Review of International Studies*, Cilt 23, No 2, 1997, s. 241-250.
- , *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge, Cambridge University Press, 2003.
- Buzan, Barry ve Lene Hansen, *The Evolution of International Security Studies*, Cambridge, Cambridge University Press, 2009.
- Byman, Daniel ve Kenneth Pollack, "Let Us Now Praise Great Men: Bringing the Statesman Back In", *International Security*, Cilt 25, No 4, 2001, s. 107-146.
- Calhaun, Craig ve John McGowan (der.), *Hannah Arendt and the Meaning of Politics*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1997.
- Carr, Edward H., *The Twenty Years' Crisis: An Introduction to the Study of International Relations*, Londra, Macmillan, 1939.
- Christensen, Thomas J., *Useful Adversaries: Grand Strategy, Domestic Mobilization, and Sino-American Conflict, 1947-1958*, Princeton, Princeton University Press, 1996.
- Christensen, Thomas J., "Perceptions and Alliances in Europe, 1865-1940", *International Organization*, Cilt 51, No 1, 1997, s. 65-97.
- Crawford, Beverly, "The New Security Dilemma Under International Economic Interdependence", *Millenium: Journal of International Studies*, Cilt 23, No 1, 1994, s. 25-55.
- Cristi, Renato, "Carl Schmitt on Sovereignty and Constituent Power", David Dyzenhaus (der.), *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, Durham, Duke University Press, 1998, s. 179-195.

- Cristi, Renato, *Carl Schmitt and Authoritarian Liberalism: Strong State, Free Economy*, Cardiff University of Wales Press, 1998.
- Derrida, Jacques, *Of Grammatology*, çev. Gayatri Chakravorty Spivak, Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1976.
- Derrida, Jacques, "Signature, Event, Context", Gerald Graff Evanston (der.), *Limited Inc.*, çev. Samuel Weber, IL, Northwestern University Press, 1988, s. 1-23.
- Dougherty, James E. ve Pfaltzgraff, Robert L. *Contending Theories of International Relations: A Comprehensive Survey*, 3. B., New York, Harper and Row Publishers, 1990.
- Egbert, Jahn, Pierre Lemaitre ve Ole Wæver, *European Security – Problems of Research on Non-Military Aspects*, Kopenhag, Centre of Peace and Conflict Research, 1987.
- Eriksson, Johan, "Observers or Advocates? On the Political Role of Security Analysts", *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 315-318.
- , "Debating the Politics of Security Studies: Response to Goldmann, Wæver and Williams", *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 345-352.
- Eriksson, Johan ve Erik Noreen, *Setting the Agenda of Threats: An Explanatory Model*, Uppsala, Uppsala Peace Research Papers, 2002.
- Evera, Stephen van, "Offense, Defense and the Causes of War", *International Security*, Cilt 22, No 4, 1998, s. 5-43.
- Finnemore, Martha, "Norms, Culture, and World Politics: Insights from Sociology's Institutionalism", *International Organization*, Cilt 50, No 2, 1996, s. 325-347.
- Friedberg, Aaron L., *The Weary Titan: Britain and the Experience of Relative Decline, 1895-1905*, Princeton, Princeton University Press, 1988.
- Glaser, Charles L. ve Chaim Kaufmann, "What is the Offense-Defense Balance and How Can We Measure It?", *International Security*, Cilt 22, No 4, 1998, s. 44-82.
- Gleick, Peter H., "Environment and Security: Clear Connections", *Bulletin of the Atomic Scientists*, Cilt 47, No 3, 1991, s. 17-21.
- Gilpin, Robert, *War and Change in World Politics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1981.
- Haftendorn, Helga, "The Security Puzzle: Theory-Building and Discipline-Building in International Security", *International Studies Quarterly*, Cilt 35, No 1, 1991, s. 3-17.
- Hansen, Philip, *Hannah Arendt: Politics, History and Citizenship*, Cambridge: Polity Press, 1993.
- Hunter, G. K. (der.), *William Shakespeare – Macbeth*, Londra, Penguin Books, 1967, s. 102.
- Huysmans, Jef, "Revisiting Copenhagen: Or, On the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe", *European Journal of International Relations*, Cilt 4, No 4, 1998, s. 479-505.
- Huysmans, Jef, "The Question of the Limit: Desecuritization and the Aesthetics of Horror in Political Realism", *Millennium – Journal of International Studies*, Cilt 27, No 3, 1998, s. 569-589.
- Kateb, George, "Political Action: It's Nature and Advantages", Dana Villa (der.), *The Cambridge Companion to Hannah Arendt*, Cambridge, Cambridge University Press, 2001, s.130-151.
- Katzenstein, Peter J. (der.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, New York, Columbia University Press, 1996.
- Keohane, Robert O. ve Joseph S. Nye, *Power and Interdependence: World Politics in Transition*, Boston, Little, Brown and co.,1977.
- Kolodziej, Edward A., *Security and International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005.
- Krause, Keith ve Michael C. Williams, "Broadening the Agenda of Security Studies: Politics and Methods", *Mershon International Studies Review*, Cilt 40, No 2, 1996, s. 229-254.

- Kunz, Barbara, *The Revisionist State in International Politics: What Level of Analysis*, Chicago, APSA, Basılmamış Konferans Tebliği, 2007, http://convention2.allacademic.com/one/apsa/apsa07/index.php?click_key=1.
- Labs, Eric J., "Beyond Victory: Offensive Realism and the Expansion of War Aims", *Security Studies*, Cilt 6, No 4, 1997, s. 1-49.
- Larsen, Henrik, *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*, Londra, Routledge, 1997.
- Lieber, Kier A., "Grasping the Technological Peace: The Offense-Defense Balance and International Security", *International Security*, Cilt 25, No 1, 2000, s. 71-104.
- Lynn-Jones, Sean M., "Offense-Defense Theory and its Critics", *Security Studies*, Cilt 4, No 4, 1995, s. 660-691.
- Mastanduno, Michael, David A. Lake, G. John Ikenberry, "Towards a Realist Theory of State Action", *International Studies Quarterly*, Cilt 33, No 4, 1989, s. 457-474.
- Mathews, Jessica Tuchman, "Redefining Security", *Foreign Affairs*, Cilt 68, No 2, 1989, s. 162-177.
- Maurizio, Passerin d'Entrèves, *The Political Philosophy of Hannah Arendt*, Londra, Routledge, 1994.
- McCormick, John P., "The Dilemmas of Dictatorship: Carl Schmitt and Constitutional Emergency Powers", David Dyzenhaus (der.), *Law as Politics: Carl Schmitt's Critique of Liberalism*, Durham, Duke University Press, 1998, s.217-251.
- McSweeney, Bill, "Identity and Security: Buzan and the Copenhagen School", *Review of International Studies*, Cilt 22, No 1, 1996, s. 81-93.
- , *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998.
- Mearsheimer, John J., "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, Cilt 15, No 1, 1990, s. 5-56.
- , *The Tragedy of Great Power Politics*, New York, W.W. Norton & Company, 2001.
- Moran, Theodore, "International Economics and National Security", *Foreign Affairs*, Cilt 69, No 5, 1990/91, s. 74 -90.
- Morgan, Patrick M., "Safeguarding Security Studies", *Arms Control*, Cilt 13, No 3, 1992, s. 464-479.
- Morgan, Patrick M., "Liberalist and Realist Security Studies at 2000: Two Decades of Progress?", Stuart Croft ve Terry Terriff (der.), *Critical Reflections on Security and Change*, Londra, Frank Cass, 2000, s. 39-71.
- Niebuhr, Reinhold, *Moral Man and Immoral Society: A Study in Ethics and Politics*, New York, Scribner's, 1932.
- Nye, Joseph ve Sean Lynn-Jones, "International Security Studies: A Report of a Conference on the State of the Field", *International Security*, Cilt 12, No 4, 1988, s. 5-27.
- Posen, Barry R, *The Sources of Military Doctrine: France, Britain and Germany between the World Wars*, Ithaca, Cornell University Press, 1984.
- Roberts, Brad, "Human Rights and International Security", *Washington Quarterly*, Cilt 13, 1990, s. 65-75.
- Rose, Gideon "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, Cilt 51, No 1, 1998, s. 144-172.
- Rothschild, Emma, "What is Security?", *Daedalus: Journal of the American Academy of Arts and Sciences*, Cilt 124, No 3, 1995, s. 53-98.
- Schmitt, Carl, *Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty*, çev. G. Schwab, Cambridge, MIT Press, 1985.
- Schmitt, Carl, *Siyasal Kavramı: Önsöz, 1932 Tarihli Metin ve Üç Değerlendirme*, çev. Ece Göztepe, İstanbul, Metis, 2005.
- Schweller, Randall L., *Deadly Imbalances: Tripolarity and Hitler's Strategy of World Conquest*, New York, Columbia University Press, 1998.

- , "The Progressiveness of Neoclassical Realism", Colin Elman ve Miriam Fendius Elman (der.), *Progress in International Relations Theory: Appraising the Field*, Cambridge, MIT Press, 2003, s. 313-347.
- , "Neorealism's Status Quo Bias: What Security Dilemma?", *Security Studies*, Cilt 5, No 3 (Bahar 1996), s. 90-121.
- Searle, John R., *Söz Edimleri: Bir Dil Felsefesi Denemesi*, çev. Levent Aysever, Ankara, Aytaç Yayınları, 2000.
- Sheehan, Michael, *International Security: An Analytical Survey*, Boulder, Lynne Rienner Publishers, 2005.
- Smith, Steve, "The Contested Concept of Security", Ken Booth (der.), *Critical Security Studies and World Politics*, Londra, Boulder, 2005, s. 27-62.
- Snyder, Jack, *Myths of Empire: Domestic Politics and International Ambition* (Ithaca, New York: Cornell University Press, 1991
- Sterling-Folker, Jennifer, *Organizing the Inter-national: Neoclassical Realism and the Third Image Reversed*, Lahey, 5. Pan-European Meeting of ECPR, Basılmamış Konferans Tebliği, Eylül 2004.
- Stritzel, Holger, "Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond", *European Journal of International Relations*, Cilt 13, No 3, 2007, s. 357-383.
- Şatana, Nil ve Burak Bilgehan Özpek, "ABD ve Türkiye'de Geçmişten Günümüze Güvenlik Çalışmaları", *Ortadoğu Etütleri*, Cilt 2, No 2, 2010, s. 75-114.
- Taliaferro, Jeffrey W., "State Building for Future Wars: Neoclassical Realism and the Resource-Extractive State", *Security Studies*, Cilt 15, No 3, 2006, s. 464-495.
- Terriff, Terry vd., *Security Studies Today*, Cambridge, Polity Press, 1999.
- Thomas, Caroline, *In Search of Security: The Third World in International Relations*, Brighton, Wheatsheaf, 1987.
- Tickner, J. Ann, *Gender and International Relations: Feminist Perspectives on Achieving Global Security*, New York, Columbia University Press, 1992.
- Tsohatzidis, Savas L. (der.), *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives*, Londra, Routledge, 1994.
- Ullman, Richard H., "Redefining Security", *International Security*, Cilt 8, No 1, 1983, s. 129-153.
- Wæver, Ole, "Securitisation and Desecuritisation", Ronnie D. Lipschutz (der.), *On Security*, New York, Columbia University Press, 1995 s. 46-86.
- , "Securitisating Sectors? Reply to Eriksson", *Cooperation and Conflict*, Cilt 34, No 3, 1999, s. 334-340.
- , "Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as a Foreign Policy Theory", Lene Hansen ve Ole Wæver (der.), *European Integration and National Identity: The Challenge of the Nordic States*, Londra, Routledge, 2001, s. 20-50.
- , *Securitization: Taking Stock of a Research Programme in Security Studies*, Chicago, PIPES, Basılmamış Konferans Tebliği, 2003.
- Wæver, Ole, Pierre Lemaitre ve Elzbieta Tromer (der.), *European Polyphony: Perspectives Beyond East-West Confrontation*, New York, St. Martin's Press, 1989.
- Wæver, Ole vd. (der.), *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*, Londra, Pinter Publishers, 1993.
- Walt, Stephen M., *The Origins of Alliances*, Ithaca, Cornell University Press, 1987.
- , "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Cilt 35, No 2, 1991, s. 211-239.
- , "The Enduring Relevance of the Realist Tradition", Ira Katznelson ve Helen V. Milner (der.), *Political Science: State of the Discipline*, New York, W.W. Norton & Company, 2002, s. 197-230.
- Waltz, Kenneth, *Theory of International Politics*, New York, Random House, 1979.

- Weiner, Myron, "Security Stability and International Migration", *International Security*, Cilt 17, No 3, 1992/93, s. 91-126.
- Wendt, Alexander, "Anarchy is What States Make of it: The Social Construction of Power Politics", *International Organization*, Cilt 46, No 2, 1992, s. 391-425.
- Williams, Michael C., "Words, Images, Enemies: Securitisation and International Politics", *International Studies Quarterly*, Cilt 47, No 4, 2003, s. 511-531.
- Wohlforth, William Curti, *The Elusive Balance: Power and Perceptions during the Cold War*, Ithaca, Cornell University Press, 1993.
- Wolfers, Arnold, "National Security as an Ambiguous Symbol", *Political Science Quarterly*, Cilt 67, No 4, 1952, s. 481-502.
- Wolfers, Arnold, *Discord and Collaboration*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1962.
- Wyn Jones, Richard, "Travel Without Maps: Thinking About Security After the Cold War", M. Jane Davis (der.), *Security Issues in the Post-Cold War World*, Cheltenham, Edward Elgar, 1996, s. 196-218.
- Zakaria, Fareed, *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role*, Princeton: Princeton University Press, 1998.
- Zakaria, Fareed, "Realism and Domestic Politics: A Review Essay", *International Security*, Cilt 17, No 1, 1992, s. 177-198.

Summary

Since security can be conceptualized through various perspectives, Security Studies does not have theoretical coherence and a governing orthodoxy; thus different pieces of security puzzle can be solved by different theories. That said, out of the diversified spectrum of theoretical frameworks, this article accommodates neoclassical realist understanding and the Copenhagen School in a comparative manner in one of the specified elements of the concept of security. It follows the stance of Wolfers, Baldwin, Nye and Lynn-Jones as well as many others, in suggesting that the analysis of threats remain at the heart of understanding the concept of security. Thus, this article seeks to compare neoclassical realist school and securitization theory of the Copenhagen School with a particular focus on the content and the ways in which security threats emerge. Both schools diverge in the content of security in the sense that the Copenhagen School has inherited the subject-matter of traditionalist realist thinking on security limited to militarist/statist views and added many other dimensions into this old framework; whereas to a certain extent these approaches converge in their methodologies for studying security.

Neoclassical realists study security threats in a subjectivist methodology through the perception of security actors as opposed to the common-sense realist understanding of threats as given, out-there waiting to be discovered. According to neoclassical school of thought, political institutions, political parties, pressure groups, ideologies and other cognitive factors shape the perception of policy-makers who have the ultimate authority to decide on the existence of and the ways to tackle security threats. In line with this thinking, by criticizing the objectivist stance of realism and arguing that threats are fixed, scientific and designed as objective laws according to the realists, the Copenhagen School represents a decisive break with this orthodox thinking on security. Even though the Copenhagen School has adopted a multi-sectoral approach to security which accommodates a wider agenda including the environmental, economic and societal sectors alongside the traditional ones, all threats and vulnerabilities arising in each sector cannot not be characterized as security threats; but the issues have to be securitized in order to be qualified as threats. In other words, for the Copenhagen School threats are constructed by securitizing actors through speech-acts; thereby approximating it to the methodology offered by neoclassical realists. This process/theory of securitization that employs a discursive-constructivist methodology as well as its components –existential threats, actors (referent objects and audience who legitimize the speech act) and extraordinary measures- are examined in this article.

In this context, this article compares the perceptive approach of neoclassical realist security understanding with the discursive-constructivist methodology of the Copenhagen School in analyzing the emergence of security threats. It departs from the assumption that these theories divergent in their perspectives on the content of security threats as well as security actors are comparable since they reveal methodological commonalities. The main emphasis of this article is that while partly adopting the perceptive subjectivity of neoclassical realism, the Copenhagen School has further developed an alternative model of discursive intersubjectivity in analyzing security threats.

To this end, this article first covers the discussions on the content of security threats in Security Studies literature. It argues that by 1970s, but mostly in the 1980s, alternative thinking on security has emerged which emphasized widening the threat agenda in various sectors-i.e. economic and environmental-alongside the traditional military/political ones as well as including appropriate referents to security alongside the state. In this context, this section explores the proliferation of works that challenged the hegemony of the realist understanding of security which attempted to shift the militarised/statist focus to a broader spectrum. It then compares the assumptions of various realist understandings of security on the content and emergence of security threats, with a particular focus on the perceptive perspective of neoclassical realism. It mainly focuses on the flaws of classical, neorealist, defensive and offensive realist approaches and highlights the value of neoclassical realist security understanding of threats. Finally, it studies the threat approach of the Copenhagen School through its securitization theory with insights from the speech-act theory, political theory and discourse analysis, in comparison with neoclassical realism.